

Tehničko uputstvo

Potpisivanje dokumenata kvalifikovanim elektronskim sertifikatom (v 5.0)

Beograd, 2022. godine

Poštovani korisnici,

zbog specifičnosti postupka potpisivanja dokumenata i samih zahteva koje dostavljate Agenciji za privredne registre, izradili smo posebno uputstvo koje treba da vam pomogne i olakša ove poslove. Molimo vas da pažljivo pročitate uputstvo i da pre potpisivanja zahteva i dokumenata, izvršite podešavanje radne stanice prema opisanoj proceduri.

Na kartici sa sertifikatom mogu se naći dva sertifikata. Za potpisivanje morate iz liste ponuđenih sertifikata, izabrati sertifikat čija je upotreba digitalno potpisivanje (Digital Signitare - Non repudation), što je u ovom uputstvu posebno naglašeno.

Kontakt podaci tehničke podrške:

Email tehničke podrške: sd@apr.gov.rs

Telefon tehničke podrške: 011-2020-293

Na adresu tehničke podrške možete nam uputiti sve sugestije i predloge i na taj način pomoći da u narednom periodu ovu aplikaciju unapredimo, na obostranu korist i zadovoljstvo.

Sadržaj

Uvod	4
Skraćenice korišćene u dokumentu	4
Tehnički preduслови	4
Instalacija softvera sertifikacionih tela	5
Problemi pri instalaciji različitih middleware softvera na istom računaru	6
Instalacija NexU-APR aplikacije	9
Instalacija aplikacije NexU-APR za Windows operativne sisteme	9
Izmena putanje do PKCS#11 biblioteke	11
Promena verzije NexU-APR aplikacije	12
Promena slota	14
Instalacija NexU-APR aplikacije za Linux operativne sisteme	15
Instalacija Java8	15
Instalacija SafeSign "middleware"-a	15
Instalacija NexU-Apr aplikacije	15
Instalacija NexU-APR aplikacije za Mac OSX operativne sisteme	17
Instalacija Java8	17
Instalacija SafeSign "middleware"-a	19
Instalacija NexU-Apr aplikacije	21
Potpisivanje dokumenata kvalifikovanim elektronskim potpisom	24
Potpisivanje PDF dokumenta pomoću NexU-APR aplikacije	25
Potpisivanje PDF dokumenta pomoću Adobe Acrobat Reader aplikacije	29
Razlozi zbog kojih elektronski potpis PDF dokumenta nije ispravan	35
Provera elektronski potpisanog PDF dokumenta	37

Uvod

Skraćenice korišćene u dokumentu

APR - Agencija za privredne registre

APR e-Aplikacije - Aplikacije za elektronsko sastavljanje i dostavljanje zahteva u Agenciju za privredne registre

NexU-APR – Aplikacija za elektronsko potpisivanje Agencije za privredne registre

E-forma - Elektronski zahtev koji je potpisan kvalifikovanim potpisom

Tehnički preduslovi

APR e-Aplikacije su web bazirane aplikacije i za njihovo korišćenje neophodno je da imate internet pretraživač i neprekidnu vezu ka Internet-u. U suprotnom nećete biti u mogućnosti da ih koristite. Za samo popunjavanje i podnošenje zahteva ne postoje ograničenja u pogledu internet pretraživača koji koristite na svom računaru.

Da bi mogli da pristupite svom elektronskom sertifikatu iz APR e-Aplikacije, neophodno je da na računaru instalirate čitač elektronskih kartica (ukoliko vam je sertifikat koji nameravate da koristite za potpisivanje izdat na smart kartici) i odgovarajući softver za pristup elektronskom sertifikatu, koji obezbeđuje sertifikaciono telo koje vam je izdalo elektronski sertifikat (na smart kartici ili USB tokenu). Detaljnije informacije vezane za instalaciju softvera sertifikacionih tela, pogledajte u poglavlju „*Instalacija softvera sertifikacionih tela*“.

Drugi neophodan korak za rad sa APR e-Aplikacijama je da na računar instalirate **NexU-APR** aplikaciju za elektronsko potpisivanje, što je objašnjeno u posebnom poglavlju. **NexU-APR** aplikacija, testirana je na svim novijim verzijama internet pretraživačima (Microsoft Edge, Google Chrome, Mozilla Firefox). Naša preporuka je da izbegavate korišćenje starih verzija internet pretraživača, jer ćete na taj način uštedeti i svoje i naše vreme i izbeći nepotrebno nerviranje.

Što se hardverskih zahteva tiče, za udoban rad biće vam neophodan računar sa minimalno 2Gb memorije i monitor minimalne rezolucije 1024x768.

NAPOMENA: Potpisivanje dokumenata i zahteva uspešno se može izvršiti samo sa računara koji imaju instaliran Windows 7 ili noviju verziju Microsoft operativnog sistema ili Linux distribuciju za koju postoji podrška sertifikacionog tela koje vam je izdalo sertifikat. Za starije verzije Windows operativnih sistema prestala je podrška samog proizvođača Microsoft, tako da APR nije u mogućnosti da garantuje rad svojih aplikacija na tim operativnim sistemima.

Instalacija softvera sertifikacionih tela

Aplikacija **NexU-APR** u procesu elektronskog potpisivanja dokumenata mora pristupiti elektronskom sertifikatu koji se nalazi na smart kartici ili usb tokenu. Za pristup podacima na smart kartici ili usb tokenu neophodno je na računar instalirati odgovarajući softver, koji preuzimate i instalirali po uputstvima sertifikacionog tela koje vam je izdalo elektronski sertifikat. Tehničku podršku za instaliranje odgovarajućeg softvera (*middleware*) pružiće vam sertifikaciono telo koje je izdalo sertifikat i to nije nadležnost APR.

U nastavku je dat pregled Windows middleware softvera sa veb sajta svih sertifikacionih tela (CA)¹:

Naziv CA	Naziv softvera	Verzija	Napomena
MUP	RSIDCardMW_x64.msi, za 64bit Windows	2.1.0	Za lične karte izdate pre 18.08.2014
MUP	RSIDCardMW_x86.msi, za 32bit Windows	2.1.0	Za lične karte izdate pre 18.08.2014
MUP	TrustEdgeID_x64.msi, za 64bit Windows	2.2.6	Za lične karte izdate posle 18.08.2014
MUP	TrustEdgeID_x32.msi, za 32bit Windows	2.2.6	Za lične karte izdate posle 18.08.2014
PKS	TrustEdgeID_x64.msi, za 64bit Windows	2.2.6	
PKS	TrustEdgeID_x32.msi, za 32bit Windows	2.2.6	
MO i VS	TrustEdgeID_x64.msi, za 64bit Windows	2.2.6	
MO i VS	TrustEdgeID_x32.msi, za 32bit Windows	2.2.6	
PTT	SafeSignIC30112-x64-win-tu-admin.zip, za 64bit Windows	3.7.1.0	Za Windows OS različite od Windows XP
PTT	SafeSignIC3093-x86-win-admin.zip, za 32bit Windows XP SP3	3.0.93	Samo za Windows XP SP3 OS
Halcom	Nexus Personal	4.29.10	Sadrži obe verzije 32bit i 64bit
E-Smart	SafeNet-Minidriver-x64-10.2.msi, za 64bit Windows + essqcaPKCS11.msi		Zavisno od verzije Windows OS. Pogledati uputstvo sa sajta E-Smart Systems
E-Smart	SafeNet-Minidriver-x32-10.2.msi, za 32bit Windows + essqcaPKCS11.msi		Zavisno od verzije Windows OS. Pogledati uputstvo sa sajta E-Smart Systems

Pre preuzimanja i instaliranja middleware softvera sertifikacionog tela potrebno je proveriti koju verziju operativnog sistema koristite (da li koristite 32bitnu ili 64bitnu verziju Windows operativnog sistema ili neku od Linux distribucija), a zatim preuzeti i instalirati odgovarajuću verziju middleware softvera !!!

NexU-APR aplikacija u procesu kreiranja elektronskog potpisa na dokumentu uvek koristi 32bitnu PKCS#11 biblioteku (fajl sa ekstenzijom .dll) i dolazi sa predefinisanim putanjama do tog fajla. Ako ste instalaciju middleware softvera uradili po uputstvu sertifikacionog tela i ako vam je Windows sistemska particija C: potpisivanje ćete moći da obavite bez dodatnih podešavanja.

¹ Sertifikaciona tela (CA) mogu promeniti verziju middleware softvera na svom veb sajtu u odnosu na prikazane verzije

Ukoliko ste instalaciju softvera sertifikacionog tela sprovedi na način različit od preporučenog, morate uraditi dodatna podešavanja u aplikaciji **NexU-APR** kao što je objašnjeno kasnije u sekciji „*Izmena putanje do PKCS#11 biblioteke*“.

Predefinisane putanje do 32bit PKCS#11 biblioteka, koje su neophodne za prvilan rad **NexU-APR** aplikacije, date su u sledećoj tabeli:

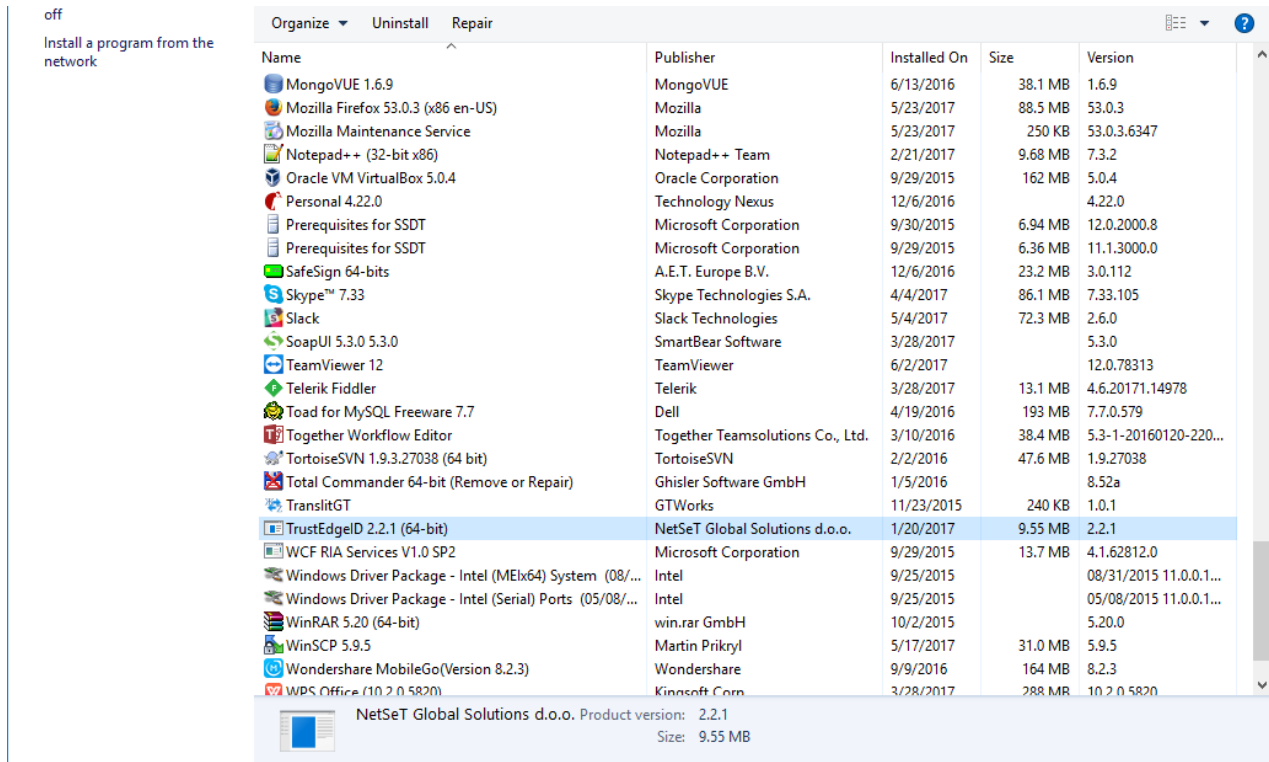
Middleware	Windows 32bit i Windows 64bit
MUP RSID Card MW	C:\Program Files\MUP RS\Republic of Serbia ID Card Middleware\rsidp11_x86.dll
MUP TrustEdgeID (2.2.4)	C:\Program Files\TrustEdgeID\netsetpkcs11_x86.dll
PKS TrustEdgeID (2.2.4)	C:\Program Files\TrustEdgeID\netsetpkcs11_x86.dll
PTT SafeSign	C:\Windows\System32\aetpkss1.dll
Halcom Nexus Personal	C:\Program Files\Personal\bin\personal.dll ili C:\Program Files (x86)\Personal\bin\ personal.dll
E-Smart IDGo800	C:\ESSQCA\pkcs11\IDPrimePKCS11.dll

Problemi pri instalaciji različitih middleware softvera na istom računaru

Privredna komora Srbije, MUP (lične karte izdate posle 18.08.2014.) koriste isti middleware softver (TrustEdge) ali na svojim sajtovima su ponudili različite verzije. Razlozi su interne prirode ali korisnici mogu imati problem kada na istom računaru imaju potrebu da koriste sertifikate oba sertifikaciona tela. Pošto se radi o istom softveru, na jednom računaru ne mogu istovremeno da budu instalirane obe verzije ovog softvera. Zbog toga savetujemo da instalirate poslednju verziju TrustEdgeID 2.2.4 i moćićete da koriste sertifikate oba sertifikaciona tela.

Scenario 1:

Ako ste na računaru potpisivali dokumente novom ličnom kartom (izdatom posle 18.08.2014.) verovatno imate instaliran TrustEdgeID (stariju verziju). Možete jednostavno proveriti šta od softvera imate instalirano na računaru kroz *Control Panel > Programs and Features*:

Name	Publisher	Installed On	Size	Version
MongoVUE 1.6.9	MongoVUE	6/13/2016	38.1 MB	1.6.9
Mozilla Firefox 53.0.3 (x86 en-US)	Mozilla	5/23/2017	88.5 MB	53.0.3
Mozilla Maintenance Service	Mozilla	5/23/2017	250 KB	53.0.3.6347
Notepad++ (32-bit x86)	Notepad++ Team	2/21/2017	9.68 MB	7.3.2
Oracle VM VirtualBox 5.0.4	Oracle Corporation	9/29/2015	162 MB	5.0.4
Personal 4.22.0	Technology Nexus	12/6/2016		4.22.0
Prerequisites for SSDT	Microsoft Corporation	9/30/2015	6.94 MB	12.0.2000.8
Prerequisites for SSDT	Microsoft Corporation	9/29/2015	6.36 MB	11.1.3000.0
SafeSign 64-bits	A.E.T. Europe B.V.	12/6/2016	23.2 MB	3.0.112
Skype™ 7.33	Skype Technologies S.A.	4/4/2017	86.1 MB	7.33.105
Slack	Slack Technologies	5/4/2017	72.3 MB	2.6.0
SoapUI 5.3.0 5.3.0	SmartBear Software	3/28/2017		5.3.0
TeamViewer 12	TeamViewer	6/2/2017		12.0.78313
Telerik Fiddler	Telerik	3/28/2017	13.1 MB	4.6.20171.14978
Toad for MySQL Freeware 7.7	Dell	4/19/2016	193 MB	7.7.0.579
Together Workflow Editor	Together Teamsolutions Co., Ltd.	3/10/2016	38.4 MB	5.3-1-20160120-220...
TortoiseSVN 1.9.3.27038 (64 bit)	TortoiseSVN	2/2/2016	47.6 MB	1.9.27038
Total Commander 64-bit (Remove or Repair)	Ghisler Software GmbH	1/5/2016		8.52a
TranslitGT	GTWorks	11/23/2015	240 KB	1.0.1
TrustEdgeID 2.2.1 (64-bit)	NetSeT Global Solutions d.o.o.	1/20/2017	9.55 MB	2.2.1
WCF RIA Services V1.0 SP2	Microsoft Corporation	9/29/2015	13.7 MB	4.1.62812.0
Windows Driver Package - Intel (MEI64) System (08/...	Intel	9/25/2015		08/31/2015 11.0.0.1...
Windows Driver Package - Intel (Serial) Ports (05/08/...	Intel	9/25/2015		05/08/2015 11.0.0.1...
WinRAR 5.20 (64-bit)	win.rar GmbH	10/2/2015		5.20.0
WinSCP 5.9.5	Martin Prikryl	5/17/2017	31.0 MB	5.9.5
Wondershare MobileGo (Version 8.2.3)	Wondershare	9/9/2016	164 MB	8.2.3
WPS Office (10.2.0.5820)	Kinsoft Corp	3/28/2017	288 MB	10.2.0.5820

Ako pokrenete instalaciju TrustEdgeID 2.2.6, u toku instalacije bićete upozoreni da će verzije 2.1.0 biti nadograđena i instalaciju možete uspešno sprovesti do kraja. U *Programs and Features* će se pojaviti informacija da je na računaru instalirana TrustEdgeID 2.2.6. Kao što se sa slike vidi, na računaru više ne postoji instalacija TrustEdgeID (stara verzija).

Preporuka: ukoliko na istom računaru imate potrebu da koristite sertifikate Privredne komore Srbije i MUP sertifikate sa nove lične karte savetujemo da uradite instalaciju TrustEdgeID 2.2.6 softvera i podešavanja koja su prethodno opisana.

Scenario 2:

Ako na računaru imate instaliran TrustEdgeID 2.2.6 softver, a pokušavate da instalirate TrustEdgeID 2.1.0, dobićete poruku da je na računaru instalirana novija verzija softvera i instalaciju ne možete sprovesti. Savetujemo da ostavite noviju instalaciju softvera na svom računaru i uradite podešavanja kao što je prethodno opisano.

Scenario 3:

Ako na računaru imate instaliranu stariju verziju TrustEdgeID softvera Privredne komore Srbije, a za potpisivanje koristite sertifikate na novim smart karticama Privredne komore Srbije, uradite nadogradnju na poslednju verziju TrustEdgeID 2.2.6 softvera.

Scenario 4:

Na jednom računaru mogu biti instalirani middleware softveri svih naših sertifikacionih tela. Bitno je samo da instalirate pravu verziju u zavisnosti od toga da li koristite 32bitni ili 64bitni

Windows operativni sistem. Ukoliko koristite 64bitni Windows, a instalirali ste 32bitni middleware, uklonite ga (deinstalirajte) i instalirajte 64bitnu verziju middleware.

Još jednom napominjemo da verzija Windows operativnog sistema i verzija middleware softvera moraju biti usaglašene da bi aplikacija za potpisivanje pravilno funkcionisala bez dodatnih podešavanja !!!

Potpisivanje dokumenata kvalifikovanim elektronskim potpisom na računarima sa Linux operativnim sistemom je moguće samo sertifikatima koje je izdalo Sertifikaciono telo pošte, koje je jedino obezbedilo odgovarajući softver za Linux operativne sisteme za pristup sertifikatu na na smart kartici ili usb tokenu i to za sledeće distribucije: Ubuntu, CentOS i RedHat.

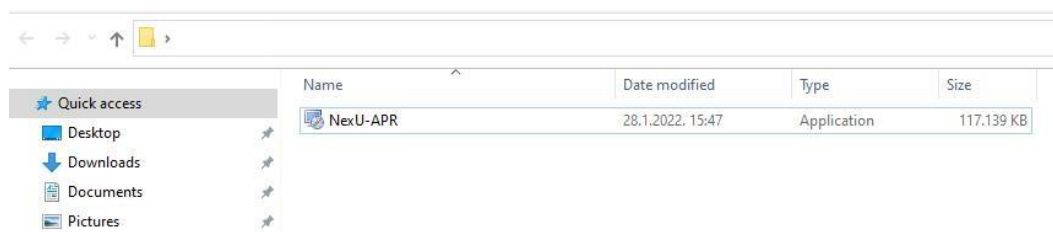
Instalacija NexU-APR aplikacije

Instalacija aplikacije NexU-APR za Windows operativne sisteme

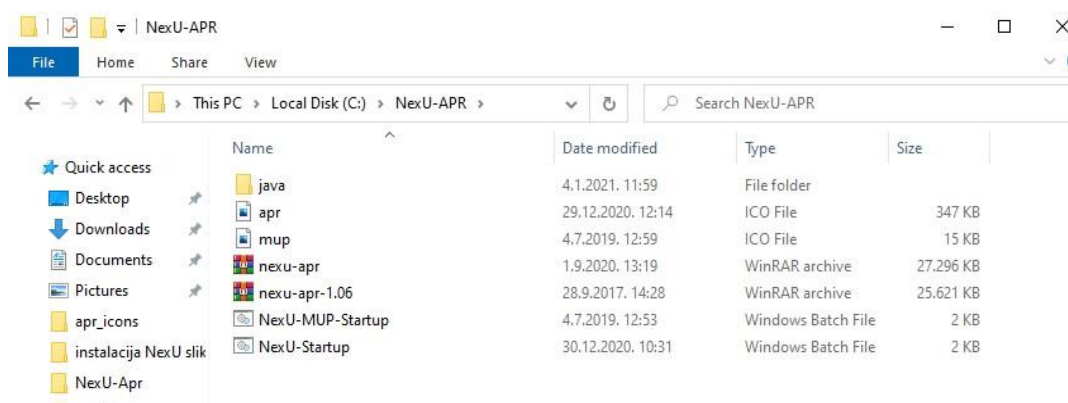
Pre početka sastavljanja zahteva u nekoj APR aplikaciji potrebno je da instalirate **NexU-APR** aplikaciju na svoju radnu stanicu. Preuzmite instalacioni paket sa lokacije: <https://dl.apr.gov.rs/NexU-APR.exe>. Instalacioni paket je veličine 107Mb. U sebi sadrži dve verzije NexU aplikacije, odnosno:

- **NexU-ARP**, koji se koristi za sve validne sertifikate u Republici Srbiji
- **NexU-APR-MUP** koji se koristi samo kod potpisivanja sertifikatima koji se nalaze na ličnoj karti izdatoj pre **18.08.2014**.
- Takođe u sebi sadrži odgovarajuću distribuciju Java Runtime .Environment softvera (JRE8) koji je neophodan za rad **NexU-APR** aplikacije. Na ovaj način izbegavate potrebu za dodatnim podešavanjem Java okruženja na svojoj radnoj stanici za rad sa **NexU-APR** aplikacijom, a postojeća setovanja koja ste eventualno postavili za rad sa nekim drugim aplikacijama neće biti narušena.

Instalacija je jednostavna. Potrebno je da pokrenete instalaciju (dvoklik mišem na *NexU-APR* ili desni klik – Open). U slučaju da vam windows ili antivirus traže dozvolu za instalaciju, odobrite i pokrenuće se instalacija aplikacije.

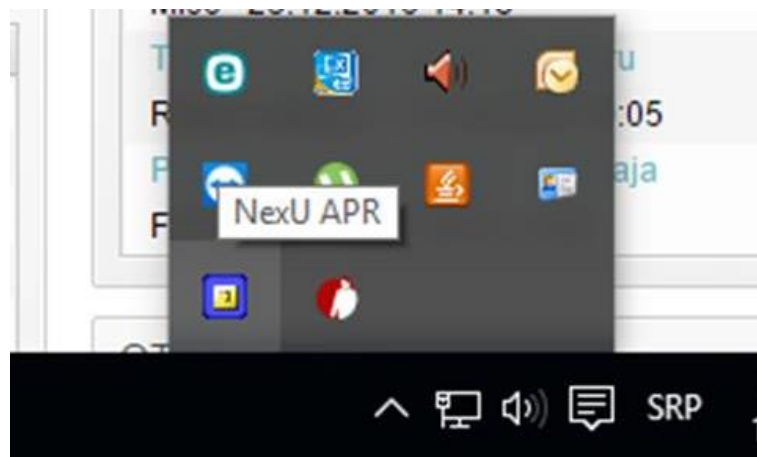
Instaler će kreirati nov folder na vašem lokalnom disku C:\NexU-APR. Ukoliko na svojoj radnoj stanici nemate prava da pristupite ovoj putanji, obratite se svojoj tehničkoj podršci za pomoć. Kada otvorite kreiran folder C:\NexU-APR videćete stavke kao na slici:

Instalacija će napraviti prečice **NexU-APR** i **NexU-APR-MUP** na vašem desktopu pomoću kojih možete pokretati aplikaciju.

Kada startujete aplikaciju pojaviće se mala ikona u systray-u (donji desni ugao pored sata) kao na slici:

NAPOMENA: Za sprovođenje postupka elektronskog potpisivanja dokumenata i samo podnošenje zahteva neophodno je da NexU-APR aplikacija bude startovana. Ukoliko nije startovana u web aplikaciji će vam javiti da NexU-APR aplikacija nije pronađen, pa je neophodno da je startujete.

Izmena putanje do PKCS#11 biblioteke

Ako PKCS#11 biblioteke niste instalirali na predefinisane putanje, morate uraditi dodatna podešavanja u aplikaciji **NexU-APR**, odnosno pronaći na svom računaru lokaciju odgovarajuće PKCS#11 biblioteke (.dll fajla) i upisati je u konfiguraciju **NexU-APR** aplikacije. To radite na sledeći način:

Proces potpisivanja dokumenta

Metod pristupa tokenu

Pročitaj karticu koristeći klijentsku aplikaciju izdavača sertifikata

Lista Sertifikacionih tela Srbije:
Javno preduzeće Pošta Srbije

Metode pristupa tokenu:

Direktan pristup smart kartici (PKCS #11) [Detaljna Podešavanja](#)

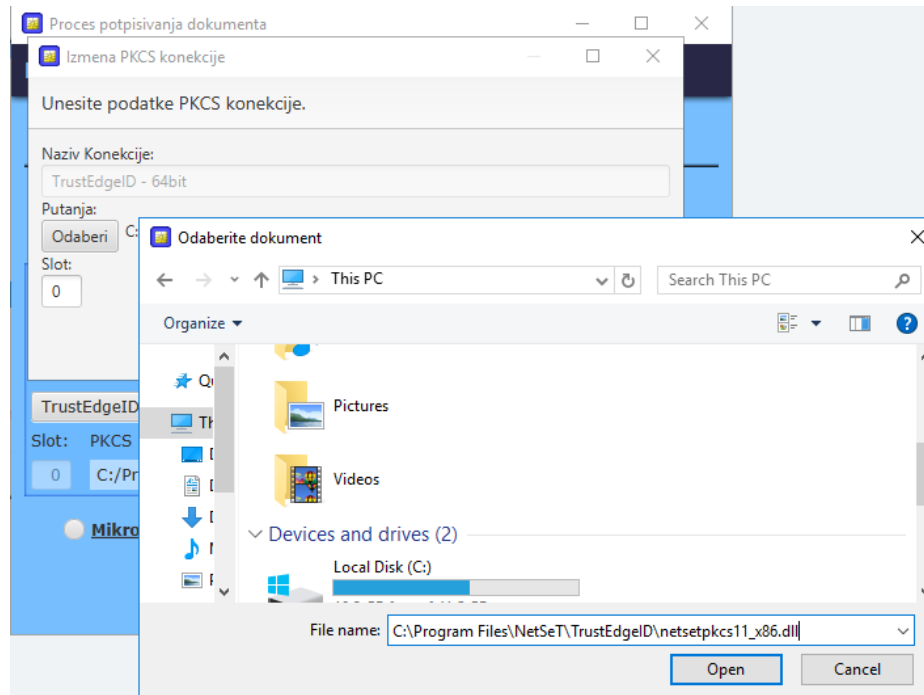
PKCS#11 softver:
AET SafeSign [Izmeni](#)

Slot: PKCS #11 Biblioteka:
0 C:/Windows/System32/aetpkss1.dll [Kreiraj](#)

Mikrosoft skladište ključeva

[Nastavi](#)

1. Izaberete sertifikaciono telo iz **Liste Sertifikacionih tela Srbije**, za koje želite da podesite nestandardnu putanju do PKCS#11 biblioteke
2. Na formi kliknite na **Detaljna Podešavanja**
3. Izaberite iz padajuće liste PKCS#11 softver odgovarajući softver (*vidi prethodnu tabelu*)
4. **Kliknite** na dugme **Izmeni**
5. Otvoriće vam se Windows dijalog za pretragu file sistema:

6. Pronađite putanju do PKCS#11 biblioteke (.dll fajla) na svom fajl sistemu ili kopirajte putanju ukoliko ste je prethodno pronašli i potvrdite na dugme **Open**
7. Na kraju kliknite na dugme **Prihvati**

Na taj način će uneta putanja biti trajno zapamćena u folderu **NexU-APR** aplikacije u korisničkom profilu na vašem računaru (obično se nalazi na putanji `C:\Users\[vaš-user-name]\.NexUApr`).

Ukoliko se na istom računaru najavite koristeći drugo korisničko ime, moraćete podešavanje uraditi ponovo. **NexU-APR** aplikacija za svakog korisnika kreira poseban folder aplikacije pod njegovim korisničkim profilom. Lakši način je da datoteku `user_settings_db.xml` u kojoj su sačuvana podešavanja, iz jednog korisničkog profila kopirate u drugi, ali za tu operaciju morate imati pravo pristupa folderima korisničkih profila (administrator).

Promena verzije NexU-APR aplikacije

Povremena ažuriranja **NexU-APR** aplikacije (nove verzije) su neophodna zbog izmena koje nastaju u orkuženju. To podrazumeva izmenu verzija veb pretraživača (česte izmene) ili izmene middleware sertifikacionih tela (retka izmena). Ove izmene nisu pod kontrolom APR. Trudimo se da pratimo sve izmene i kada uočimo probleme u radu aplikacije zbog nastalih izmena, pripremimo i publikujemo ažuriranu verziju **NexU-APR** aplikacije, koja rešava nastale probleme.

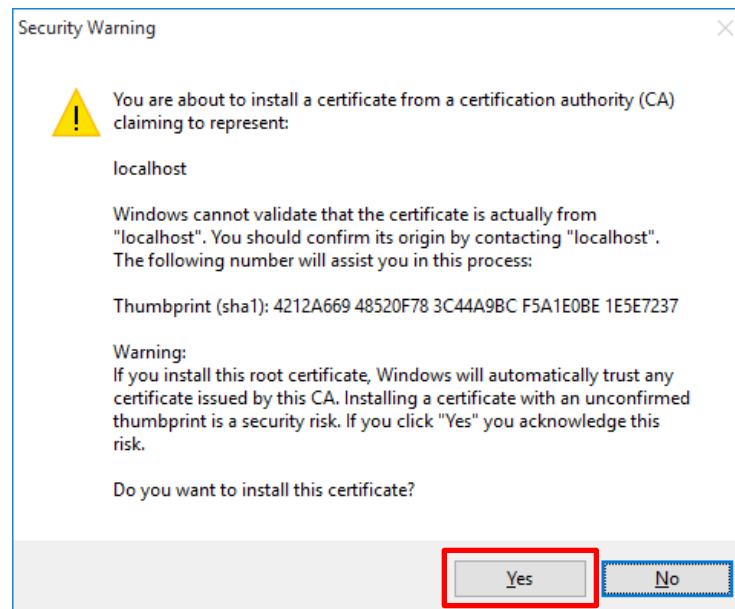
Ako već imate instaliranu aplikaciju **NexU-APR**, možete izvršiti samo nadogradnju postojeće verzije. Važno je samo da pre početka instalacije proverite da li je **NexU-APR** aplikacija pokrenuta i da je zatvorite (desni klik na malu ikonu NexU-APR u systray-u, donji desni ugao pored sata i **Izlaz**). Preuzmite instalacioni paket sa lokacije <https://dl.apr.gov.rs/NexU-APR.exe> i pokrenite

instalaciju dvoklikom na fajl *NexU-APR*. Postupak instalacije je isti kao što je opisano u poglavlju: *Instalacija NexU-APR aplikacije*.

Generalno savetujemo da povremeno proverite da li imate instaliranu poslednju verziju NexU-APR aplikacije i po potrebi preuzmete i instalirate poslednju verziju. Informacije možete pronaći na adresi:

<https://aplikacije3.apr.gov.rs/ElektronskoPotpisivanje>

Pri prvom pokretanju **NexU-APR** aplikacije dobićete upozorenje kao na sledećoj slici. Potvrdite na **Yes** i u folderu **NexU-APR** aplikacije u korisničkom profilu biće ponovo kreirana ova dva fajla. Ukoliko zaboravite da ovu operaciju izvršite pre prvog pokretanja **NexU-APR** aplikacije, možete je naknadno ponoviti samo što **NexU-APR** aplikacija mora biti zatvorena.

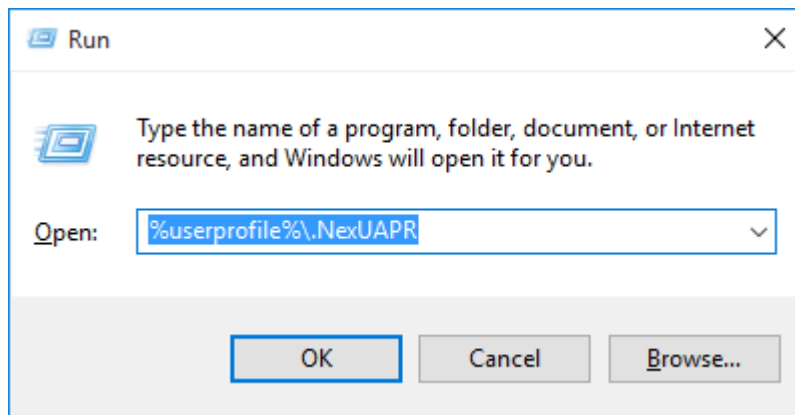

Uočeno je da se sertifikat **NexU-APR** aplikacije nekada ne instalira ispravno u Firefox pretraživaču, tako da iz APR veb aplikacija, **NexU-APR** aplikacija ne može da bude pronađena, a samim tim nije moguće elektronski potpisivati dokumente i podnositi zahteve. U ovom slučaju sertifikat dodajete ručno. Pokrenite **NexU-APR** aplikaciju, pokrenite Firefox pretraživač i u njega unesite adresu:

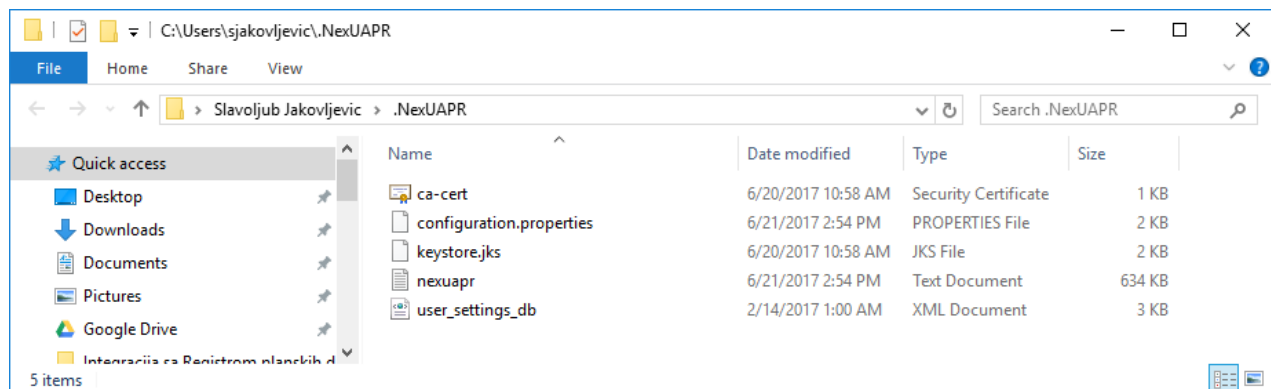
<https://localhost:9889/favicon.ico>

Kada dobijete upozorenje da pokušavate da uspostavite nebezbednu konekciju, kliknite na dugme **Advanced**, a zatim **Add Exception**. Kliknite **Confirm Security Exception** kako bi potvrdili izuzetak. Potvrda da ste uspešno prevazišli problem je ikonica **NexU-APR** aplikacije koja će se pojaviti u vašem veb pretraživaču. Posle toga možete da se vratite u APR veb aplikaciju i nastavite sa radom.

Ukoliko niste uradili nadogradnju sa predefinisanim podešavanjima, da bi izbegli probleme sa prepoznavanjem sertifikata **NexU-APR** aplikacije, pre prvog pokretanja nove verzije **NexU-APR** aplikacije iz korisničkog profila izbrisite fajlove *ca-cert.crt* i *Keystore.jks*. Do foldera **NexU-APR** aplikacije u korisničkom folderu, najjednostavnije ćete doći ako u Run dijalogu (Win taster + R) unesete komandu *%userprofile%\NexUAPR* i pritisnete taster Enter ili kliknete dugme OK:

Folder **NexU-APR** aplikacije sa podešavanjima za korisnika koji je najavljen na Windows, obično se nalazi na putanji *C:\Users\[vaš-user-name]\NexUAPR* i njegov sadržaj treba da bude kao na sledećoj slici:

Promena slota

Ukoliko na istom računaru koristite više čitača kartica ili čitač kartice i usb token verovatno ćete biti prinuđeni da podesite i slot na kome **NexU-APR** aplikacija pokušava da pronade uređaj. Kliknite na dugme **Izmeni**, a zatim u polje ispod labela **Slot:** uneti odgovarajući broj slota. Broj slota zavisi od konfiguracije računara, tako da do ispravnog broja slota dolazite metodom pokušaja (krenete od 0, pa ako dobijete poruku o grešci uvećavate za 1 dok ne pogodite slot).

Instalacija NexU-APR aplikacije za Linux operativne sisteme

Instalacija po kojoj je napravljeno ovo uputstvo je izvršena na Ubuntu 14.04. Pre instalacije NexU-APR aplikacije potrebno je instalirati Java8 i SafeSign middleware softver Sertifikacionog tela Pošte. Trenutno je samo Sertifikaciono telo pošte obezbedilo odgovarajuću podršku za Linux operativne sisteme i to za sledeće distribucije: Ubuntu, CentOS i RedHat.

Za proces instalacije, na računaru vam je potreban sudo pristup.

Instalacija Java8

Otvorite terminal i izvršite sledeće komande:

```
sudo apt-get update
```

```
sudo apt-get upgrade
```

```
sudo apt-add-repository ppa:webupd8team/java
```

```
sudo apt-get update
```

```
sudo apt-get install oracle-java8-installer
```

Tokom instalacije Jave terminal će vas pitati da li prihvatate uslove košičenja. Izaberite “**OK**”, a zatim “**YES**”. Proveru da li ste uspešno instalirali Javu možete izvršiti sledećom komandom:

```
java -version
```

Za uspešnu instalaciju treba da dobijete rezultat kao na slici:

```
user@pc:~$ java -version
java version "1.8.0_151"
Java(TM) SE Runtime Environment (build 1.8.0_151-b12)
Java HotSpot(TM) 64-Bit Server VM (build 25.151-b12, mixed mode)
```

Instalacija SafeSign “middleware”-a

Pored Jave potreban vam je SafeSign middleware softver Sertifikacionog tela Pošte. Na strani http://www.ca.posta.rs/preuzimanje_softvera.htm možete od Sertifikacionog tela Pošte zatražiti link za preuzimanje SafeSign softvera. Dobićete zipovan fajl u kojem su SafeSign instalacije za razne verzije i distribucije linuksa. Pronađite fajl u folderu “Ubuntu LTS” pod imenom **SafeSignIC3.0.112-x86_64-ub1404-tu-admin.deb**. Prekopirajte ga na desktop, promenite radni direktorijum terminala na desktop i ukucajte sledeću komandu:

```
sudo dpkg -i SafeSignIC3.0.112-x86_64-ub1404-tu-admin.deb
```

SafeSign možete naći u aplikacionom meniju. **Applications > System tools > Tokenadmin.**

Instalacija NexU-Apr aplikacije

Ukoliko na sistemu nemate kreiran opt direktorijum (proverite komandom `sudo ls /opt`), izvršite sledeću komandu koja će ga kreirati:


```
sudo mkdir /opt
```

Za instaliraciju NexUApr aplikacije kucajte sledeće komande:

```
wget http://dl.apr.gov.rs/NexUApr.zip
```

```
unzip NexUApr.zip
```

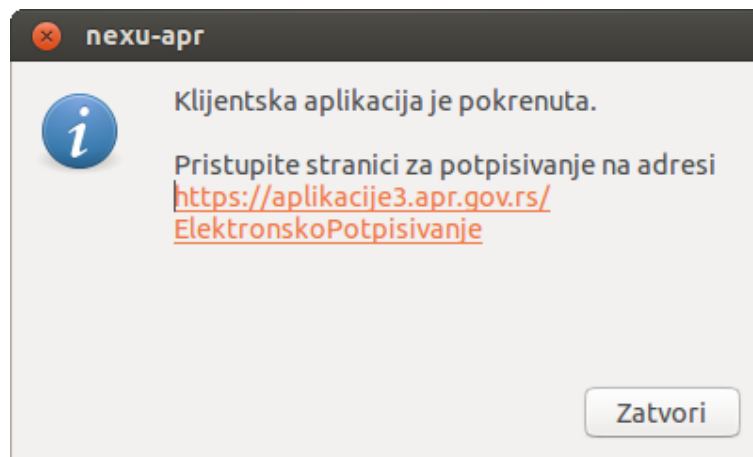
```
sudo mv NexUApr/ /opt
```

Da bi ste pokrenuli NexU APR izvršite sledeće komandu u vašem terminalu:

```
cd /opt/NexUApr
```

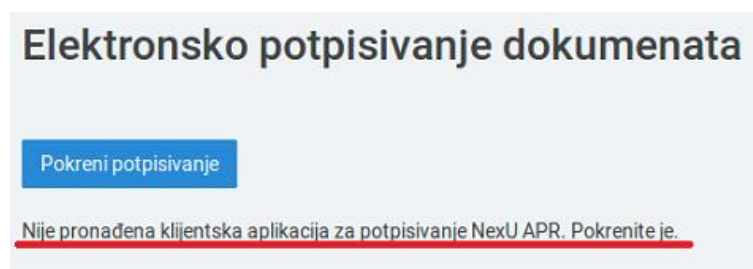
```
./nexu-apr
```

Ukoliko je aplikacija ispravno instalirana treba da vidite sledeći dijalog:

Kliknite na hiperlink iz prozora koji će vas odvesti na stranicu za potpisivanje.

2. Kada vam se hiperlink otvori u pretraživaču treba da vidite sledeću sliku:

3. Otvorite novi tab (prozor) u pretraživaču, idite na adresu <https://localhost:9889/favicon.ico> . Na stranici koju dobijete (Your connection not secured) kliknite na **Advanced**. Kliknite na **Add Exception**. Kliknite **Confirm Security Exception**. Nakon ovog koraka treba da vidite stranicu sa sivom pozadinom i ljubičasto-žutom ikonicom na centru.

U zavisnosti koji pretraživač koristite ovaj deo može izgledati drugačije. Slučaj je opisan za Mozilla Firefox.

4. Vratite se na prvi tab u pretraživaču, koji ste otvorili i pritisnite na tastaturi **CTRL + R**, kako biste osvežili stranu. Treba da vidite sledeće obaveštenje:

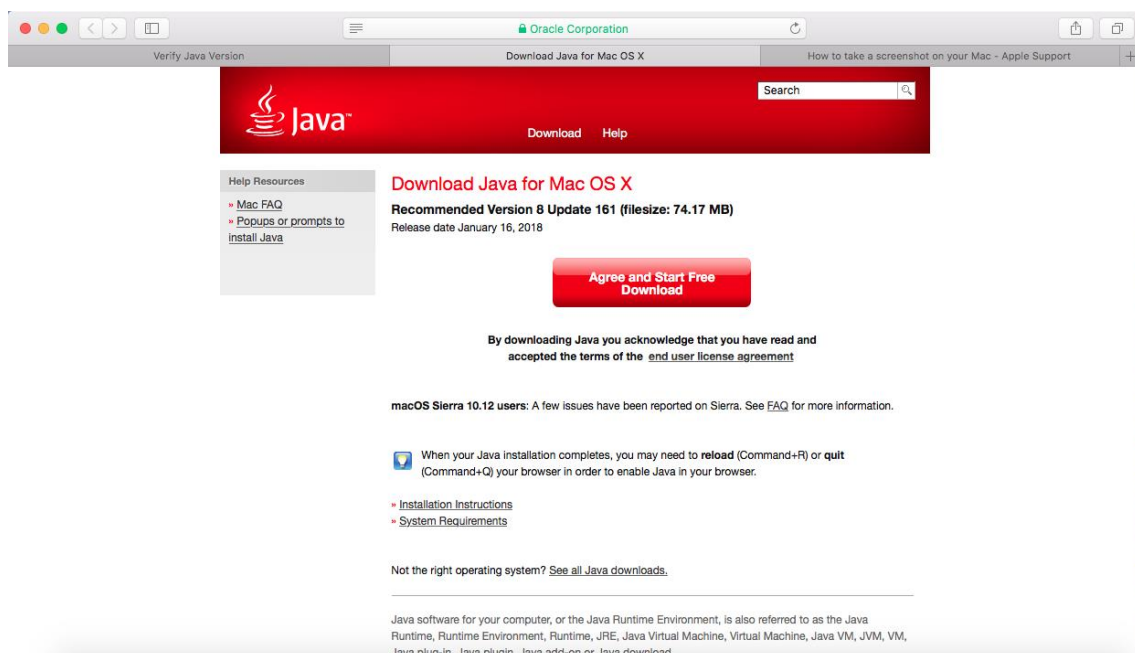
Nakon ovog koraka aplikacija NexU-APR je spremna za korišćenje.

Instalacija NexU-APR aplikacije za Mac OSX operativne sisteme

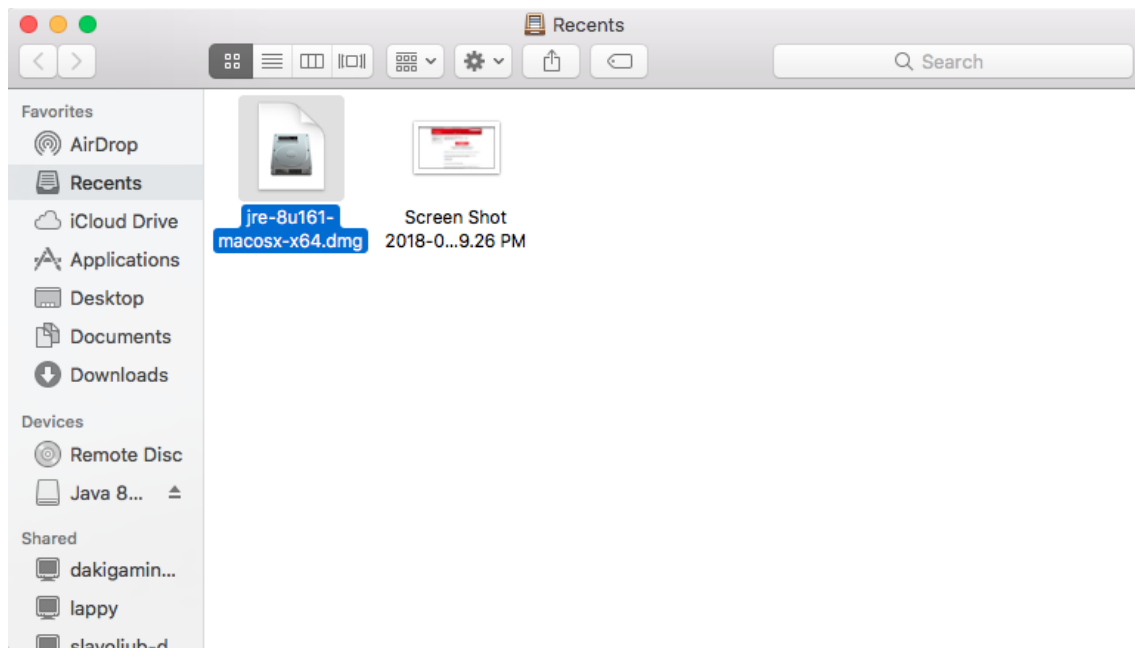
Instalacija po kojoj je napravljeno ovo uputstvo je izvršena na macOS High Sierra Version 10.13.6. Pre instalacije **NexU-APR** aplikacije potrebno je instalirati Java8 i SafeSign middleware softver Sertifikacionog tela Pošte. Zvanično je samo Sertifikaciono telo pošte obezbedilo odgovarajuću podršku za Mac OSX operativne sisteme.

Instalacija Java8

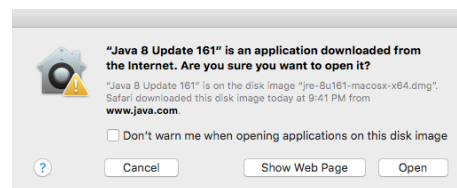
Za ispravan rad **NexUAPR** aplikacija očekuje da na svojoj radnoj stanici imate instaliranu odgovarajuću distribuciju Java Runtime Environment softvera (JRE). Instalaciju možete preuzeti sa zvaničnog Oracle sajta:

Napominjemo da trenutna verzija **NexUAPR** aplikacije, za ispravan rad zahteva verziju 8 Java Runtime Environment softvera, pa je neophodno da vodite računa o tome prilikom preuzimanja i instaliranja Java softvera. Preuzmite instalacioni paket JRE softvera i sačuvajte ga na svom računaru:

Kada pokrenete instalaciju pojaviće se nekoliko dijaloga sa uputstvima koja samo treba da ispratite pažljivo do kraja:

Kada se pojavi dijalog da je Java 8 uspešno instalirana zatvorite dijalog na dugme **Close**.

Instalacija SafeSign “middleware”-a

Pored JRE potrebno je da instalirate A.E.T. SafeSign middleware softver Sertifikacionog tela Pošte. Softver od Pošte možete dobiti isključivo na zahtev koji treba da im uputite sa njihove zvanične stranice:

https://www.ca.posta.rs/preuzimanje_softvera.htm.

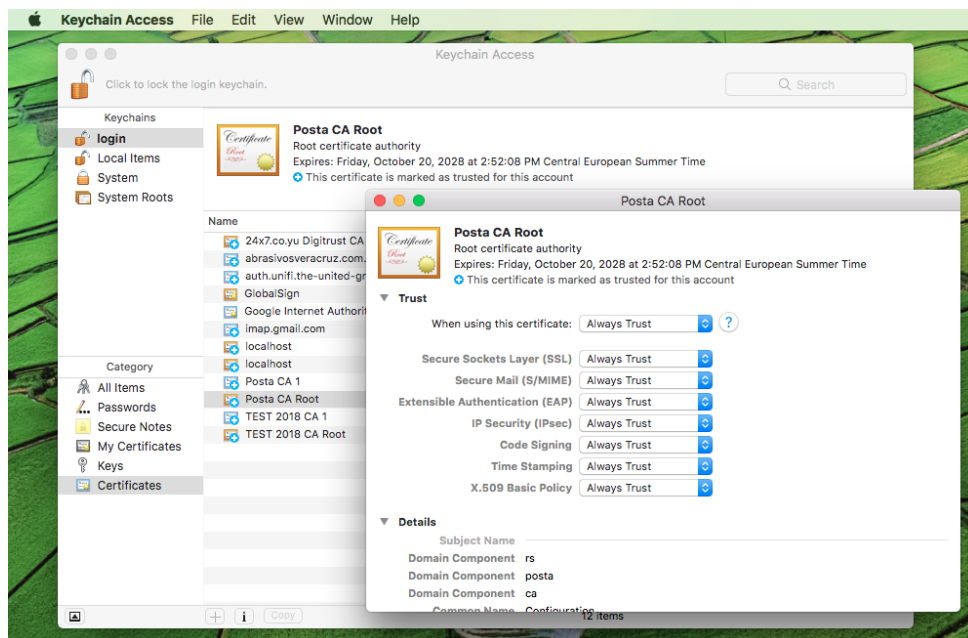
Tehnička podrška Pošte će vam na email poslati uputstvo i linkove za preuzimanje uputstava i softvera.

NAPOMENA: Naša verzija operativnog sistema macOS High Sierra Version 10.13.6 nije korektno radila sa softverom koji distribuira Pošta pa smo koristili softver preuzet sa lokacije:

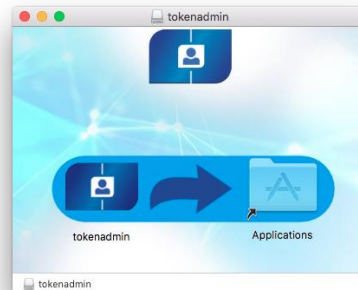
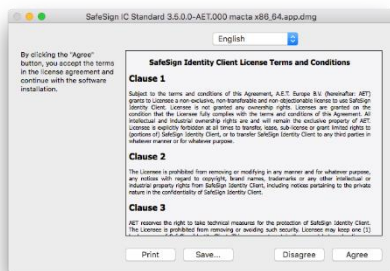
<https://www.uziregister.nl/uzi-pas/aanvraagproces/gebruik-van-de-pas>

Na ovoj lokaciji postoje dve verzije instalera (El Capitan i High Sierra) pa preuzmite odgovarajuću verziju za operativni sistem koji koristite.

Osim middleware softvera potrebno je sa sajta Pošte da preuzmete i instalirate i dva sertifikata Pošte (PostaCA1Root.der i PostaCA1.der). Kada instalirate sertifikate (jednostavnim klikom na preuzete fajlove) pokrenuće se **Keychain Access** aplikacija. Pronađite ova dva sertifikata, kliknite na svaki od njih i u dijalogu koji bude prikazan kliknite na trougao **Trust** i označite **Always Trust**:

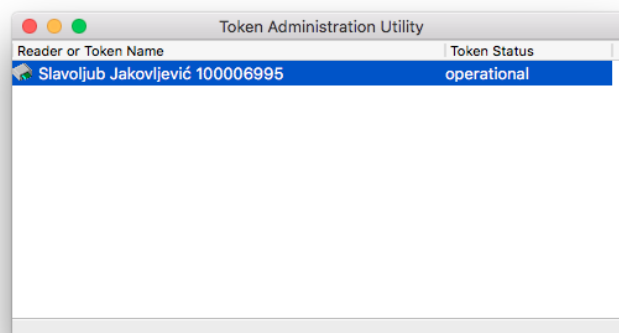
Softver A.E.T. SafeSign stiže u formatu zipovanog fajla koji treba da preuzmete i raspakujete na svojoj radnoj stanici. U folderu koji će biti napravljen kada raspakujete zip arhivu nalazi se instalacioni dmg fajl. Pokrenite ga i pojaviće se dva dijaloga koji vam pomažu da izvršite instalaciju:

Savetujemo da ikonicu tokenadmin prevučete u folder Applications kako je sugerisano na drugoj slici. Aplikacija tokenadmin dalje pristupate iz Launchpad-a:

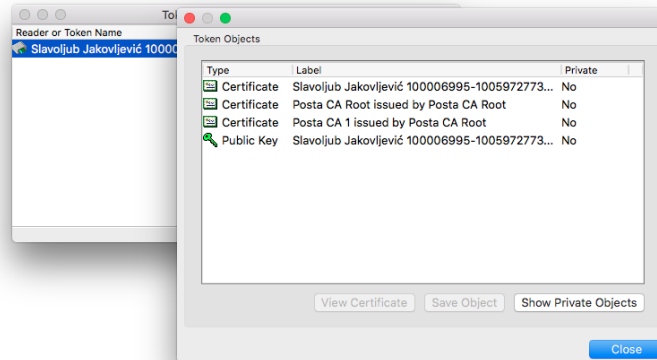

Pre prvog pokretanja aplikacije potrebno je da povežete čitač elektronskih kartica na svoj računar (i za svaki slučaj restartujete računar). Ubacite svoju elektronsku karticu sa sertifikatom u čitač i pokrenite aplikaciju tokenadmin. Pojaviće se dijalog aplikacije u okviru koga će biti prikazane informacije koje je aplikacija pročitala sa umetnute elektronske kartice:

NAPOMENA: Primetili smo da nije svejedno na koji USB port je povezan čitač elektronske kartice. Ako vaš računar ne prepozna čitač na USB portu u koji ste ga priključili, probajte na sledeći dok se ne pojavi zapis u Tokenadmin dijalogu.

Pomoću aplikacije tokenadmin možete očitati podatke sa umetnute kartice:

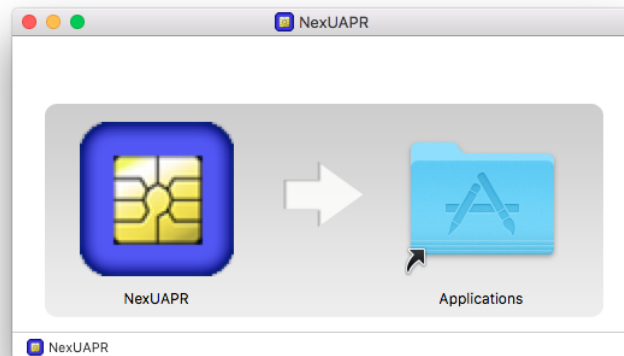
Ako ste ove korake uspešno prošli spremni ste za instaliranje **NexUAPR** aplikacije.

Instalacija NexU-APR aplikacije

Preuzimite instalacioni paket NexU-APR aplikacije (NexUAPR-1.06.dmg) sa lokacije:

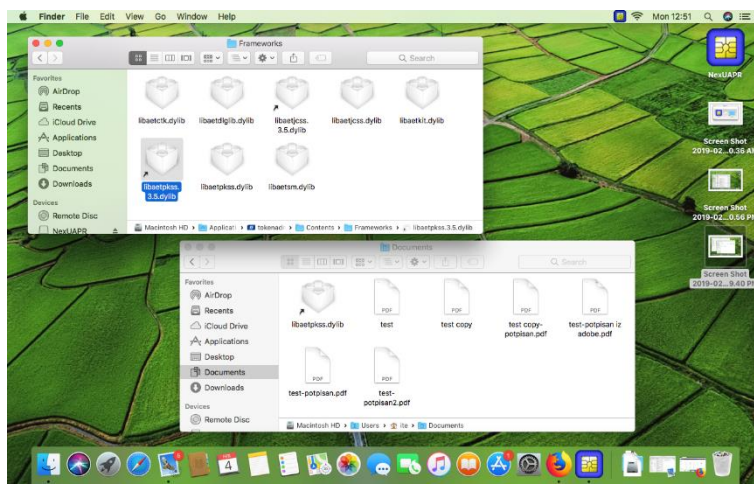
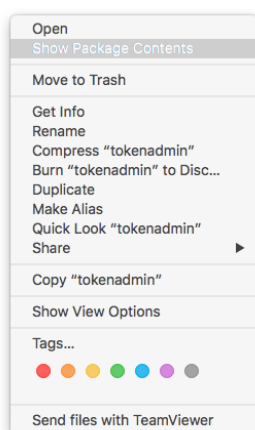
<http://dl.apr.gov.rs/NexUAPR-1.06.dmg>

Kliknite na preuzeti fajl i pojaviće vam se dijalog za instalaciju **NexUAPR** aplikacije. Instalacija se sprovodi jednostavnim prevlačenjem ikonice **NexUAPR** u **Applications** folder:

Obzirom da **NexUAPR** aplikacija nije registrovana od strane Apple -a, neophodno je da prvo pokretanje aplikacije uradite kroz Finder. Pokrenite Finder, izaberite folder Applications i uradite **Control-klik** na ikonicu **NexUAPR** aplikacije. Iz menija koji će se pojaviti izaberite **Open**. Pojaviće se dijalog koji vas upozorava da je aplikacija razvijena od strane nepoznatog izdavača (from an unidentified developer). Bez obzira na upozorenje pokrenite aplikaciju. Pri svakom sledećm pokretanju nećete više dobiti upozorenje i aplikaciju možete normalno pokretati kroz **Launchpad**.

NAPOMENA: Da bi NexUAPR aplikacija komunicirala sa elektronskom karticom u čitaču, potrebno je da putanja do PKCS#11 biblioteke libaetpkss.dylib bude ispravna. Aplikacija NexUAPR je podešena da biblioteku potraži na podrazumevanoj putanji. Ukoliko se biblioteka libaetpkss.dylib na vašem računaru ne nalazi na podrazumevanoj putanji potrebno je dodatno podešavanje. Biblioteka se nalazi u paketu tokenadmin aplikacije i potrebno je kopirati prečicu do PKCS#11 biblioteke libaetpkss.dylib u folder Documents. Pokrenite Finder-Applications i otvorite kontekst meni tokenadmin aplikacije. Kliknite na Show Package Contents i otvorite folder Frameworks.

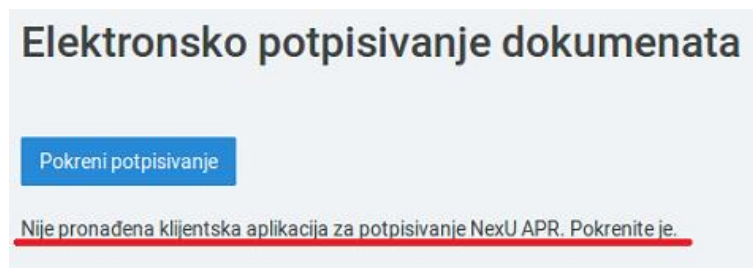

Kopirajte prečicu biblioteke libaetpkss.dylib u folder Documents. Sada je sve spremno za prvo pokretanje NexUAPR aplikacije. Aplikaciju pokrećete kroz Launchpad klikom na ikonicu NexUAPR aplikacije. Kada startujete aplikaciju pojaviće se mala ikona (📱) u systrayu (gornji desni ugao pored sata).

Pokrenite web pretraživač Mozilla Firefox i unesite adresu:

<http://aplikacije3.apr.gov.rs/ElektronskoPotpisivanje>

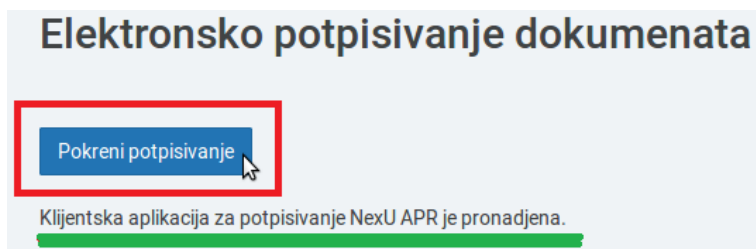
Kada vam se hiperlink otvori u pretraživaču treba da vidite sledeću sliku:

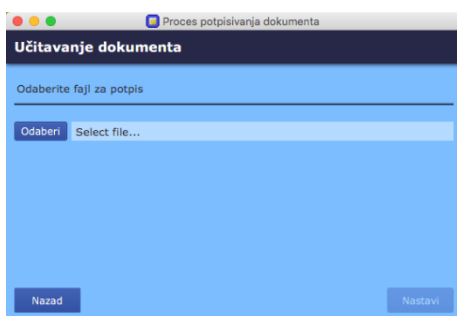
Otvorite novi tab (prozor) u pretraživaču, ukucajte adresu <https://localhost:9889/favicon.ico>. Na stranici koju dobijete (Your connection not secured) kliknite na **Advanced**. Kliknite na **Add Exception**. Kliknite **Confirm Security Exception**. Nakon ovog koraka treba da vidite stranicu sa sivom pozadinom i ljubičasto-žutom ikonicom **NexUAPR** na centru:

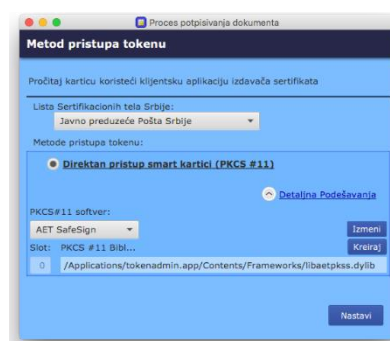
U zavisnosti koji pretraživač koristite ovaj deo može izgledati drugačije. Slučaj je opisan za Mozilla Firefox. Vratite se na prvi tab u pretraživaču, i osvežite stranu. Treba da vidite sledeće obaveštenje:

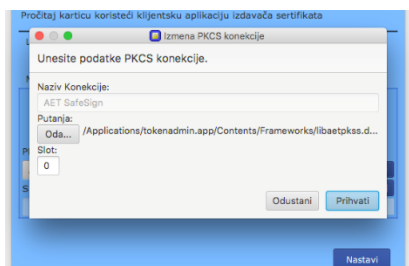
Nakon ovog koraka aplikacija NexU-APR je spremna za korišćenje. Izaberite **Pokreni potpisivanje** i pojaviće se dijalog NexU-APR aplikacije.

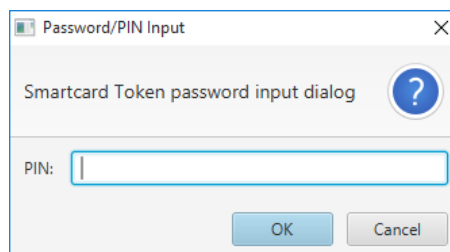
Odaberite fajl koji želite da potpišete i kliknite dugme **Nastavi**.

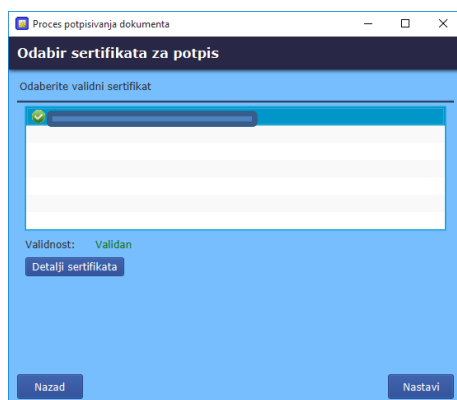
Na sledećem dijalogu (samo ako dugme **Nastavi** nije aktivno) podesite putanju do libaetpkss.dylib biblioteke. Izaberite **Detaljna Podešavanja**, a zatim **Izmeni**.

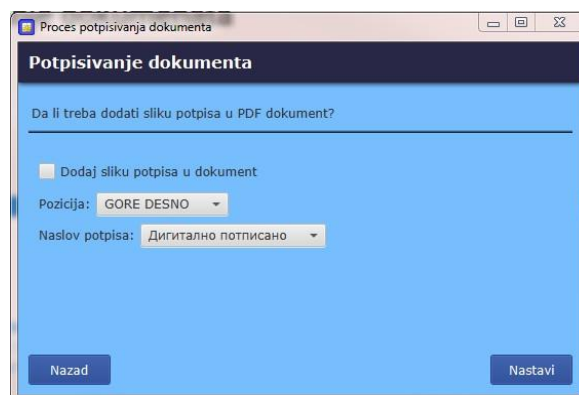
Izaberite dugme **Putanja** i pronađite prečicu biblioteke libaetpkss.dylib (folder Documents). Izabrite dugme **Prihvati**, a zatim **Nastavi**.

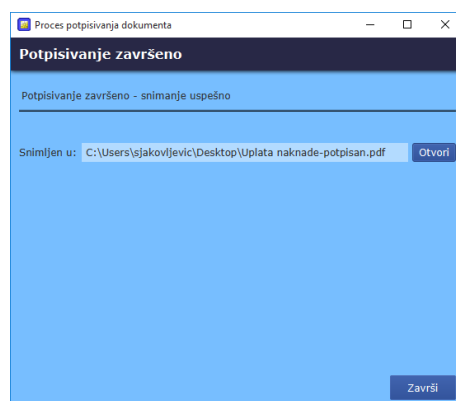
Aplikacija će prepoznati karticu i tražiti da unesete PIN. Unesite vaš PIN i sačekajte da vam se učitaju sertifikati.

Sa liste učitanih sertifikata izaberite kvalifikovan sertifikat (označen zelenom bojom) i izaberite **Nastavi**.

U koliko želite da vaš potpis bude vidljiv na dokumentu, obeležite kvadratić „Dodaj sliku potpisa u dokument“, odaberite *poziciju potpisa* i *naslov potpisa*, zatim kliknite na „**Nastavi**“

Kada se potpisivanje završi odredite destinaciju i naziv potpisanog fajla.

Ako ste sve korake prošli do kraja uspešno ste završili podešavanje vašeg računara za potpisivanje pomoću NexUAPR aplikacije.

Potpisivanje dokumenata kvalifikovanim elektronskim potpisom

Dokumente, za koje je propisano da moraju biti elektronski potpisani potrebno je potpisati kvalifikovanim elektronskim sertifikatom u skladu sa ovim uputstvom, pre njihovog dodavanja u APR e-Aplikaciju. U suprotnom aplikacija će vas obavestiti da dokument nije elektronski potpisan, a sam elektronski dokument neće biti prihvaćen u informacioni sistem APR.

Potpisivanje dokumenta, koji predstavlja prilog uz zahtev se najefikasnije može obaviti pomoću aplikacije NexU-APR (koju vam APR stavlja na raspolaganje i besplatno korišćenje) ili korišćenjem Adobe Reader aplikacije.

NAPOMENA: dokumente koje ste kreirali u docx formatu, pre potpisivanja OBAVEZNO sačuvajte kao PDF dokument, koji zatim možete potpisati pomoću NexU-APR ili Adobe Reader aplikacija.

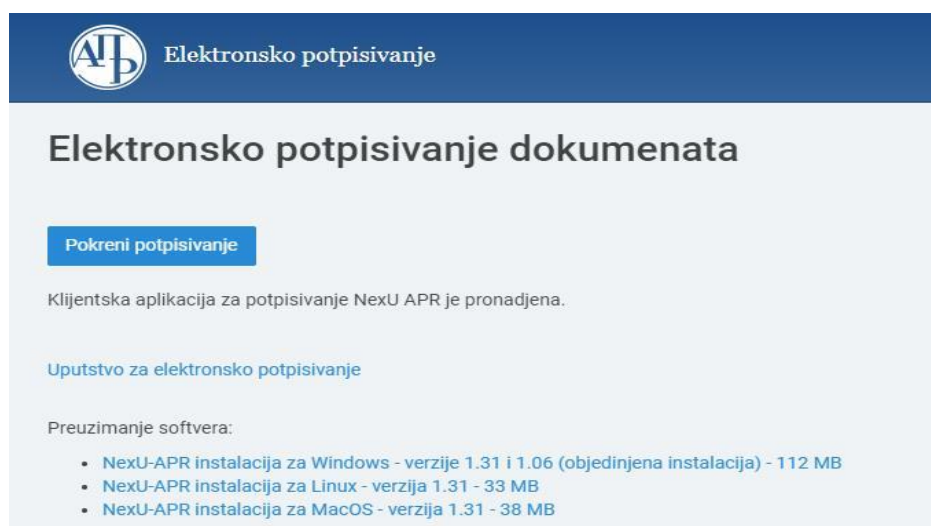
Web strani za elektronsko potpisivanje PDF dokumenta možete pristupiti iz aplikacije ili direktnim izborom linka:

<https://aplikacije3.apr.gov.rs/ElektronskoPotpisivanje>

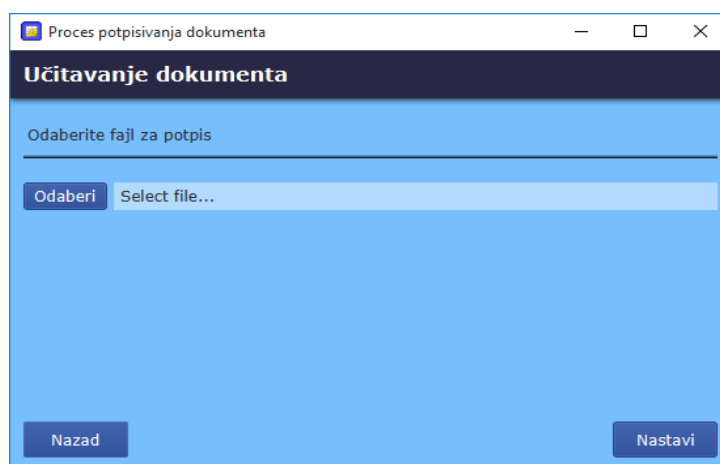
Potpisivanje PDF dokumenta pomoću NexU-APR aplikacije

Aplikacija **NexU-APR** je besplatna aplikacija, namenski razvijena u APR-u za elektronsko potpisivanje dokumenata koji su u PDF ili XML formatu. Aplikacija podržava elektronsko potpisivanje dokumenata korišćenjem elektronskih sertifikata izdatih od strane sertifikacionih tela u Republici Srbiji.

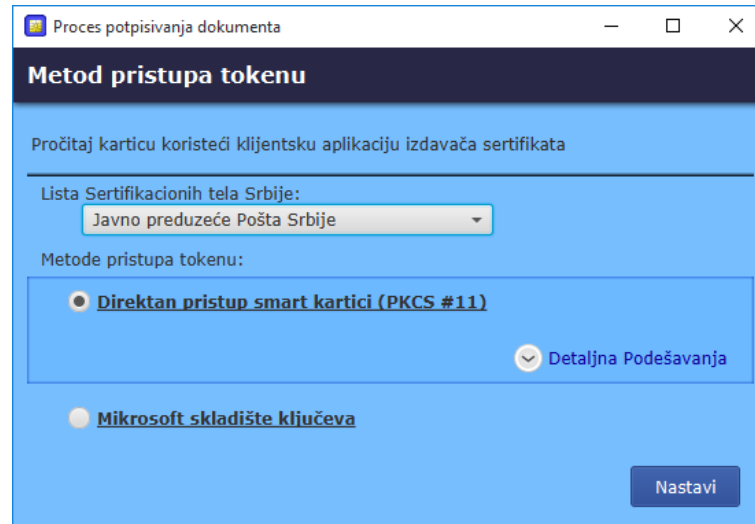
Proces potpisivanja dokumenta započnite sa web strane za elektronsko potpisivanje, izborom komandnog dugmeta **Pokreni potpisivanje**.

Pojaviće se forma za izbor dokumenta za potpisivanje. Izaberite dugme **Odaberi** i iz dijaloga koji će se pojaviti pronađite PDF dokument sa vašeg lokalnog diska koji želite da potpišete. U polju pored dugmeta **Odaberi** pojavaće se putanja sa imenom fajla koji ste izabrali. Izaberite dugme **Nastavi**.

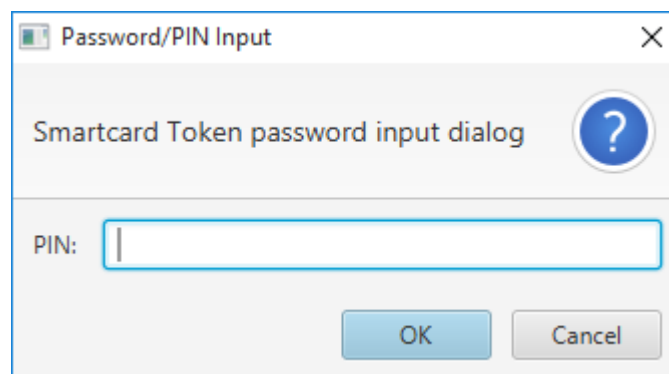
Aplikacija za potpisivanje će prepoznati karticu koja je u čitaču kartica i predložiti PKCS #11 biblioteku koju će za umetnutu karticu koristiti.

NAPOMENA: ukoli korisnik na jednom računaru ima potrebu da instalira i koristi softver i sertifikate za elektronsko potpisivanje više sertifikacionih tela, neophodna su dodatna podešavanja. Opis svih prepoznatih slučajeva iz prakse dat je u sekciji “ *Problemi pri instalaciji različitih middleware softvera na istom računaru* ”.

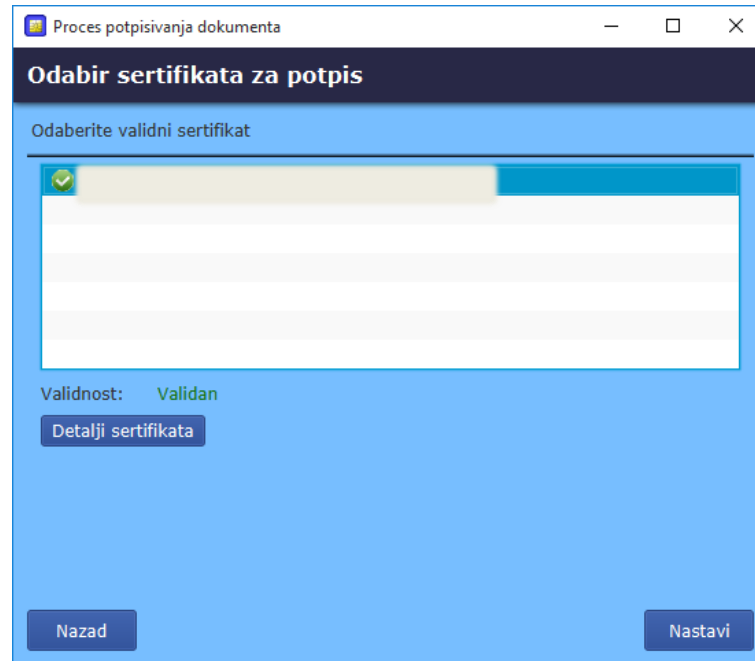
Ako za elektronsko potpisivanje koristite **smart karticu** sa sertifikatom koji su izdali MUP, Privredna komora Srbije ili Pošta Srbije izabrati **Direktan pristup smart kartici**. Za slučaj da za elektronsko potpisivanje koristite sertifikat koji su izdali Halcom ili E-smart systems (smart kartica ili usb token), kao i slučaj da koristite **usb token** sa sertifikatom koji je izadala Privredna komora Srbije ili Pošta Srbije izaberite **Microsoft skladište ključeva**.

Izaberite komandu **Nastavi**. Pojaviće se forma za unos pin koda kartice:

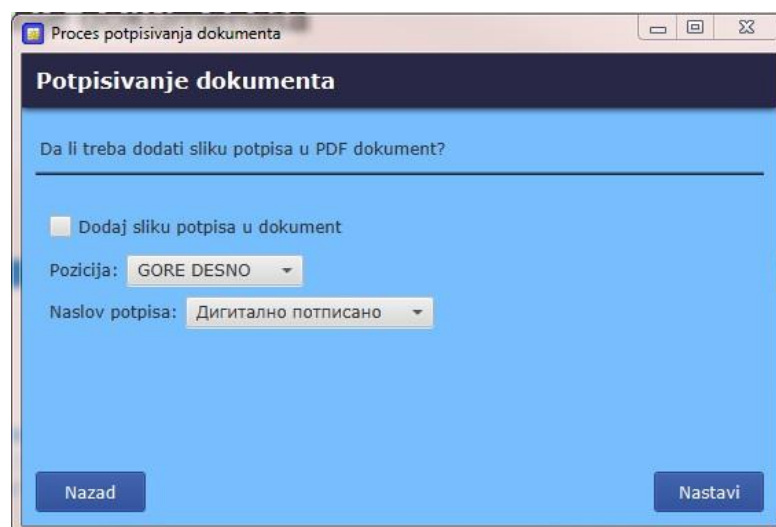

Unesite odgovarajući pin kod i izaberite OK. Pojaviće se forma u kojoj će biti prikazani svi pročitani sertifikati sa smart kartice. Za potpisivanje možete koristiti samo kvalifikovan sertifikat

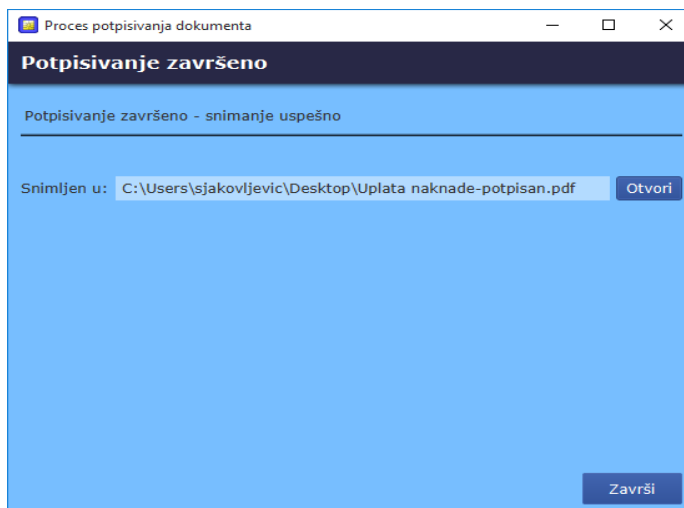
(na kvalifikovan sertifikat vam ukazuje oznaka ispred sertifikata). Izaberite ispravan sertifikat, a zatim komandu **Nastavi**.

U koliko želite da vaš potpis bude vidljiv na dokumentu, obeležite kvadratić „Dodaj sliku potpisa u dokument“, odaberite „poziciju potpisa“ i „naslov potpisa“, zatim kliknite na „**Nastavi**“

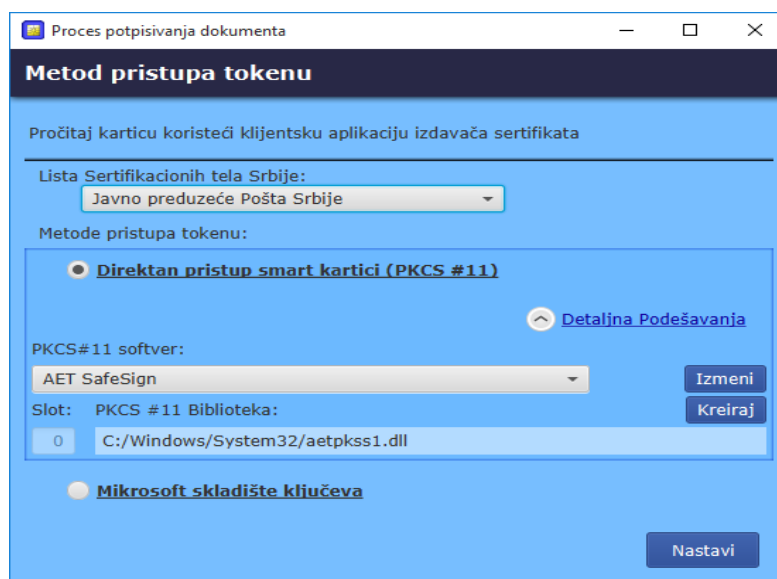
Pojaviće se forma za izbor lokacije na kojoj će potpisan dokument biti sačuvan na lokalnom disku. Aplikacija sama na naziv dokumenta koji ste potpisali dodaje tekst – **potpisan**. Izaberite lokaciju gde će vam biti sačuvan potpisan dokument iz dijaloga koji se pojavi.

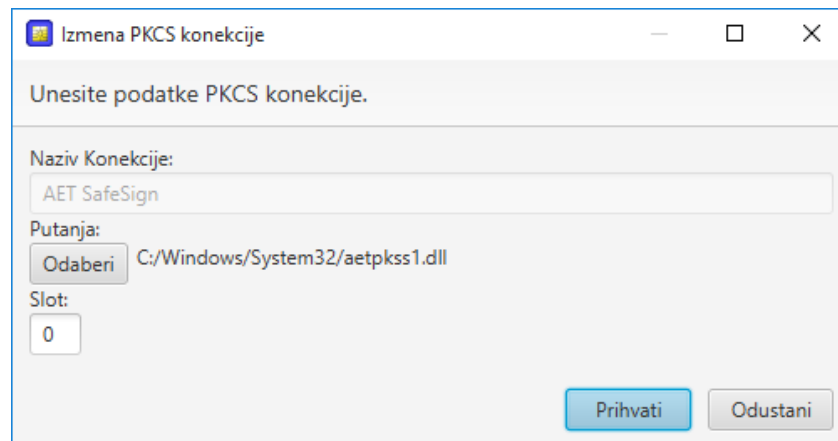
U poslednjoj formi dobićete informaciju na kojoj lokaciji je sačuvan elektronski potpisan PDF dokument. Preporuka je da predloženi naziv potpisanog dokumenta ne menjate jer može doći do odsecanja ekstenzije fajla (.pdf) što će vam otežati naknadno pronalaženje i dodavanje dokumenta u registracionu prijavu. Ovim je proces elektronskog potpisivanja PDF dokumenta završen.

Ukoliko ste instalaciju softvera za podršku radu smart kartici preuzeli i instalirali po preporukama sertifikacionog tela čijom karticom elektronski potpisujete dokument u procesu potpisivanja neće biti iznenađenja.

Ukoliko ste instalaciju softvera sertifikacionog tela sprovedli na drugačiji način od preporučenog imate opciju da aplikaciji **NexU-APR** to eksplicitno definišete. Izaberite dugme **Detaljna Podešavanja** i pojaviće se forma kao na slici:

Pomoću dodatnih komandi na formi imate mogućnost da izmenite verziju PKCS #11 softvera koji koristite. U aplikaciju su ukonfigurisane predefinisane putanje na koje se instaliraju softveri za podršku radu smart kartica svih domaćih sertifikacionih tela. Ukoliko ste pri instalaciji tih softvera menjali podrazumevane putanje, neophodno je da aplikaciji **NexU-APR** tačno navedete putanju do odgovarajućeg dll fajla. Izaberite dugme **Izmeni** i pojaviće se nova forma kao na sledećoj slici:

Klikom na dugme **Odaberi** otvoriće se windows forma za pretragu fajlova na vašem disku. Pronađite odgovarajuću biblioteku na svom disku (na primer aetpkss.dll), označite je i izaberite dugme **Prihvati**. Na taj način ćete u aplikaciji **NexU-APR** odrediti gde se nalazi neophodna biblioteka za podršku radu smart kartice, a aplikacija će za tu vrstu smart kartice upamtiti putanju, tako da kada sledeći put započnete elektronsko potpisivanje smart karticom istog sertifikacionog tela nema potrebe da ovo podešavanje ponavljate.

Potpisivanje PDF dokumenta pomoću Adobe Acrobat Reader aplikacije ²

Aplikacija Adobe Acrobat Reader može se koristiti za elektronsko potpisivanje PDF dokumenata.

Aplikacija Adobe Acrobat Reader je besplatna, a može da se preuzme sa zvaničnog Adobe sajta: <https://get.adobe.com/reader/>.

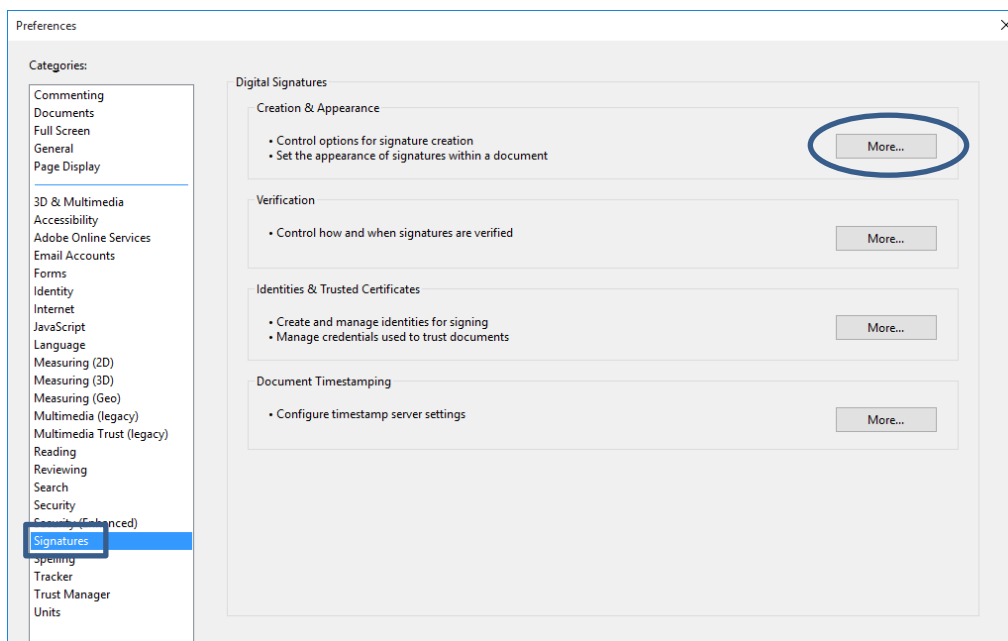
Da bi mogli izvršiti elektronsko potpisivanje PDF dokumenata korišćenjem aplikacije Adobe Reader, potrebno je da budu ispunjeni sledeći preduslovi:

Na računaru korisnika mora da bude instalisan Adobe Reader 11.0.07 ili novija

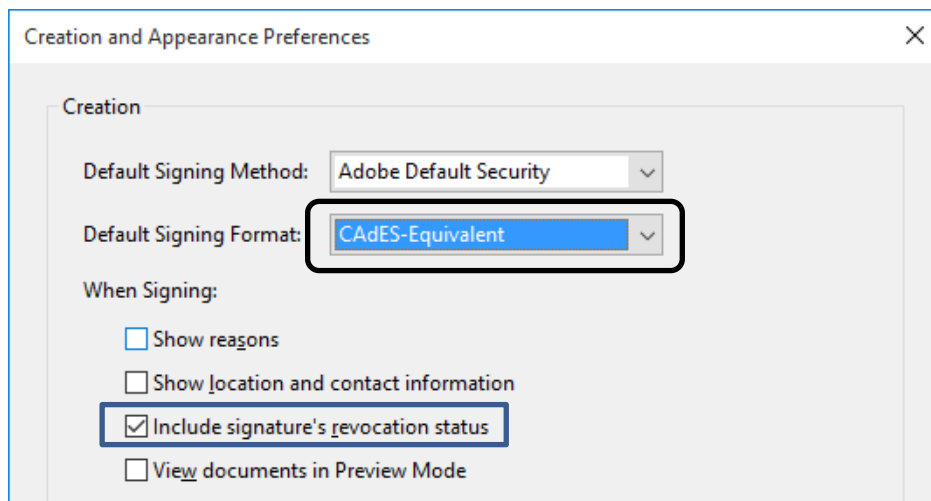
1. Na računaru korisnika mora da bude podešen **tačan** datum, vreme i vremenska (časovna) zona (GMT+01:00).

² Pri izradi ovog uputstva korišćen Adobe Acrobat Reader DC Version 2015.023.20056

2. Korisnik koji vrši potpisivanje mora da poseduje lični (personalni) elektronski sertifikat (čija je namena elektronsko potpisivanje dokumenata) i tajni (privatni) kriptografski ključ.
3. U aplikaciji Adobe Reader, neophodno je na formi Creation and Appearance Preferences čekirati opciju Include signature's revocation status. Do te forme se dolazi na sledeći način: meni Edit → opcija Preferences... → kategorija Signatures → pritisnuti dugme More... u sekciji Creation & Appearance.

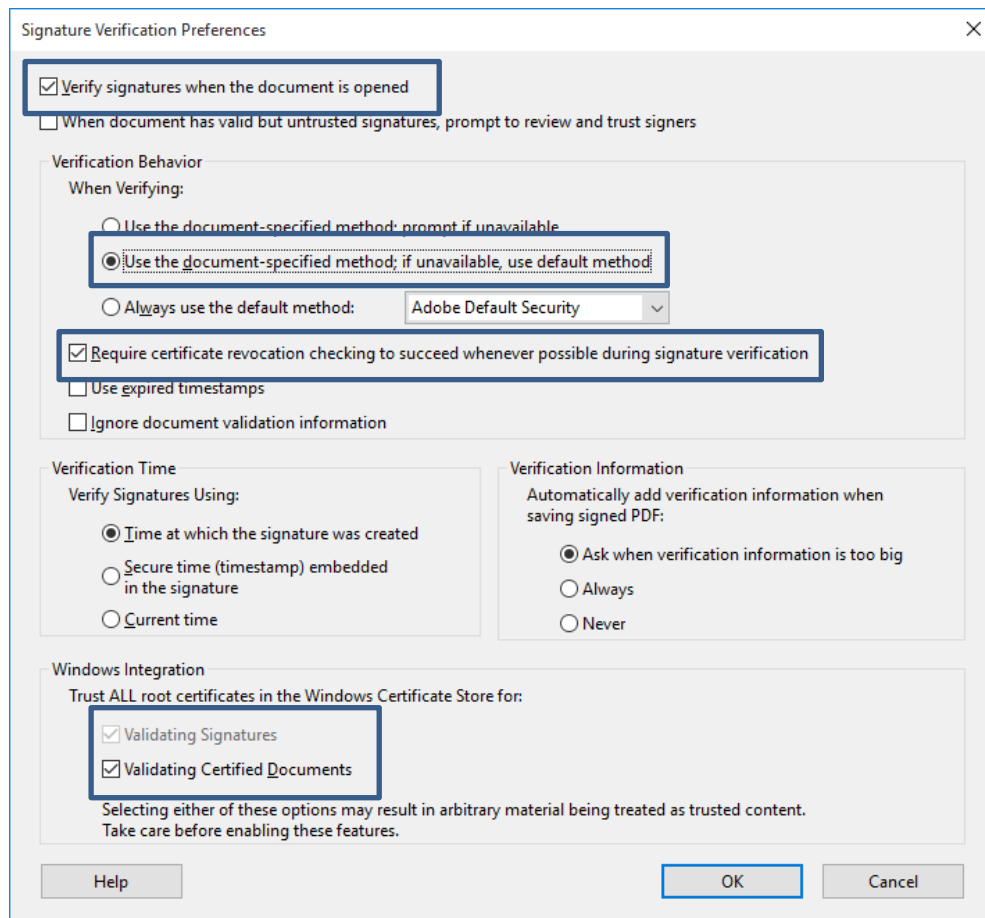
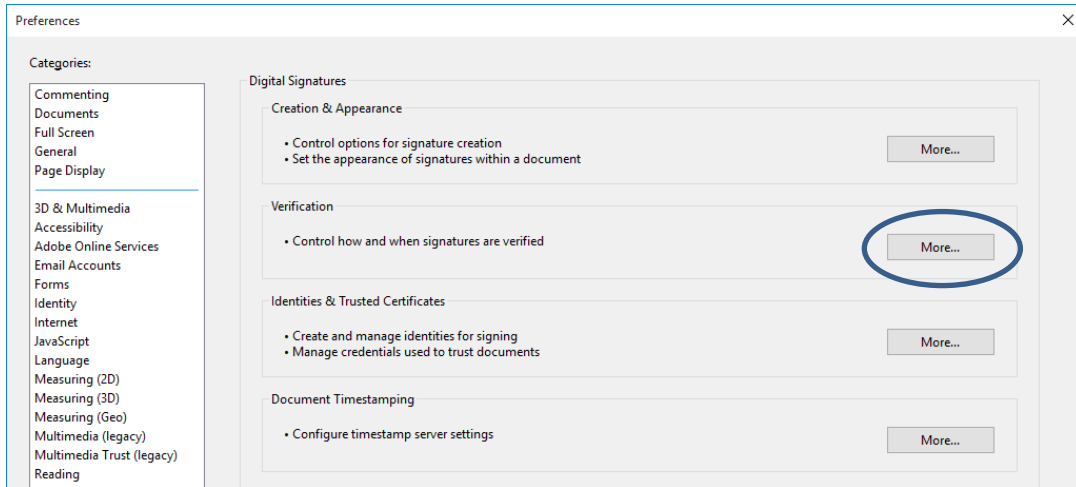
4. Čekirana opcija **Include signature's revocation status** omogućava ugrađivanje OSCP (Online Certificate Status Protocol) odgovora i/ili registra opozvanih sertifikata (Certificate Revocation List - CRL) u potpisan PDF dokument, tako da je neophodno imati pristup Internetu prilikom potpisivanja. Za **Default Signing Format** izabrati **CadES-Equivalent**.

5. Korisnik (i potpisnik potpisnik i primalac) potpisanog PDF dokumenta mora da preuzme i instalira sertifikat ROOT CA servera Sertifikacionog tela³:
 - a. [Sertifikaciono telo Pošte](#)
 - b. [Sertifikaciono telo MUP-a Republike Srbije](#)
 - c. [Sertifikaciono telo Privredna komora Srbije](#)
 - d. [Sertifikaciono telo Halcom](#)
 - e. [Sertifikaciono telo E-Smart Systems](#)

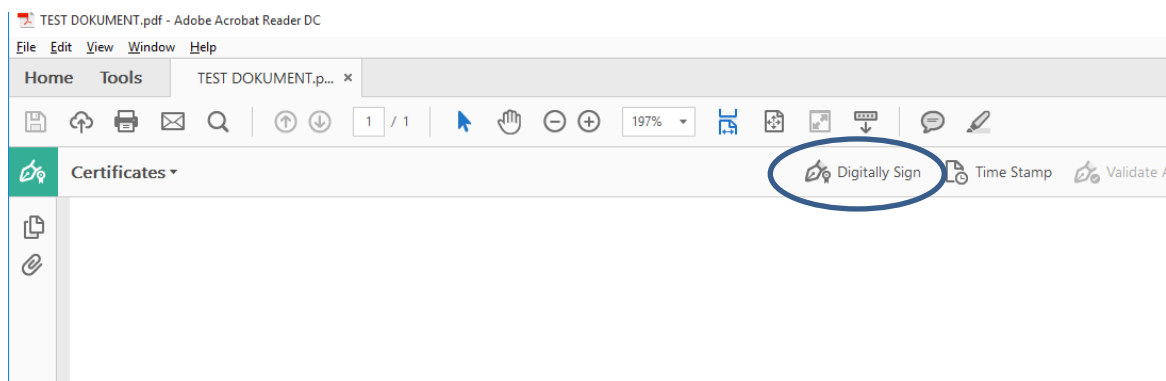
6. Osim toga, neophodno je na formi Signature Verification Preferences čekirati dve (2) opcije Windows integracije i uraditi ostala podešavanja. Do te forme se dolazi na sledeći način: meni Edit opcija Preferences... kategorija Signatures pritisnuti dugme More... u sekciji Verification

³ Web lokacije Root sertifikata određuju sertifikaciona tela i one mogu biti vremenom menjane!

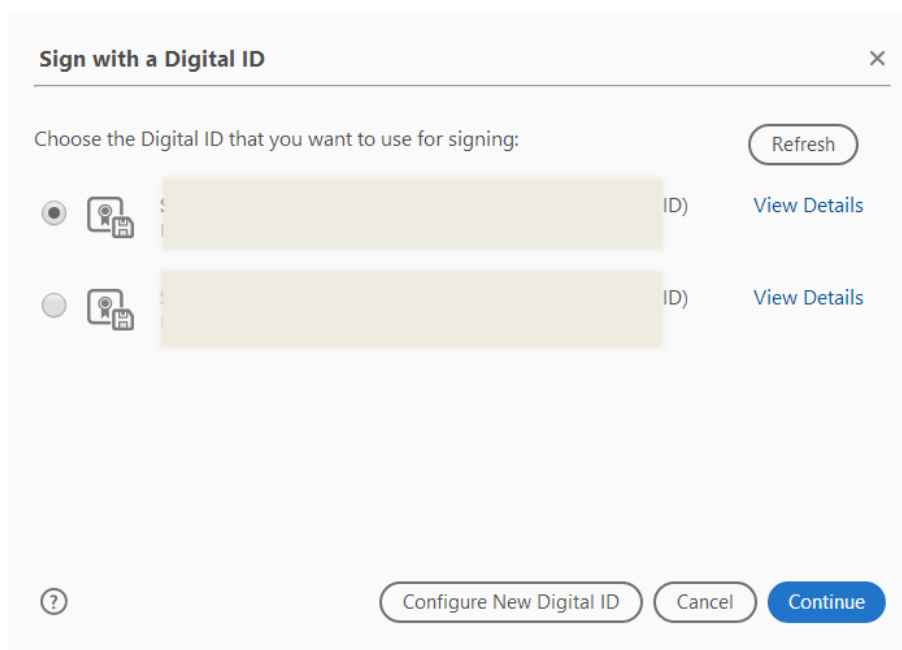

Elektronsko potpisivanje PDF dokumenta izvršava se na sledeći način:

- Startovati aplikaciju Adobe Reader i otvoriti PDF dokument koji treba potpisati. Ubacite karticu sa kvalifikovanim elektronskim sertifikatom u čitač kartica.
- Iz desnog dela ekrana izaberite More Tools, a zatim Certificates. Iz toolbara koji će se pojaviti izaberite **Digitally Sign**.

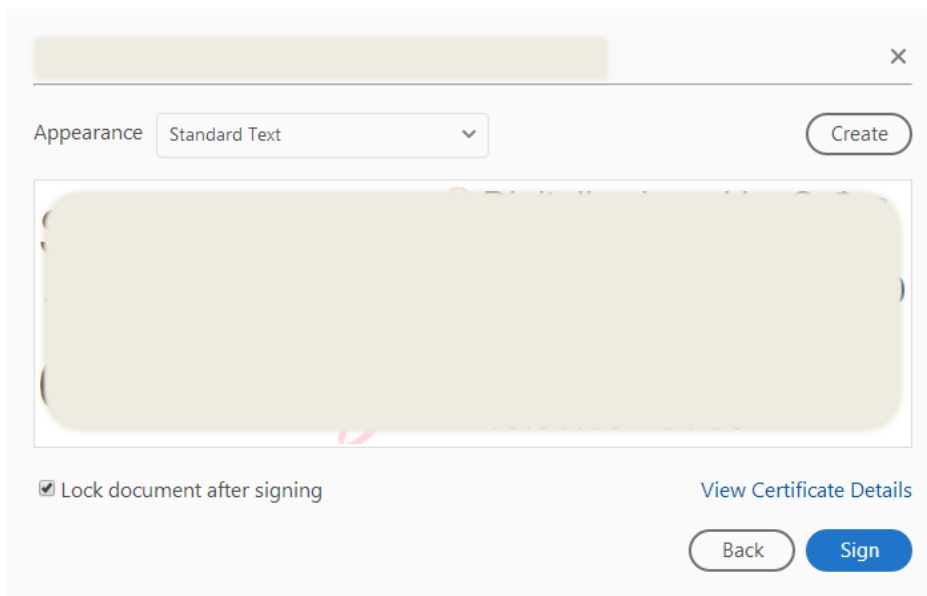

- Na željenom mestu u PDF dokumentu kreirati pravougaoni okvir u kome će biti prikazani podaci o potpisniku. Okvir se kreira korišćenjem miša. Ako se ne želi vizuelan prikaz elektronskog potpisa u PDF dokumentu, umesto pravougaonog okvira kreirati liniju.
- Na formi **Sign with a Digital ID** izabrati sertifikat za potpisivanje i pritisnuti dugme Continue. Na kartici sa sertifikatom mogu se naći dva sertifikata. Za potpisivanje morate iz liste izabrati sertifikat čija je namena digitalno potpisivanje dokumenata (**Digital Signitare - Non repudation**).

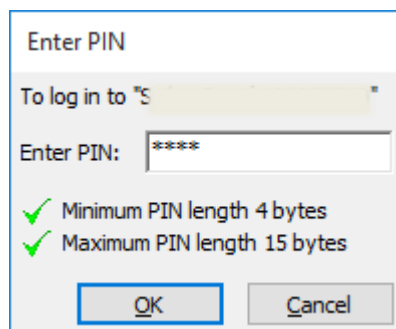

NAPOMENA: Sertifikaciono telo MUP u procesu izrade lične karte sa čipom, pored podataka o imaoци lične karte, u čip lične karte upisuje sertifikat za autentikaciju (**ovaj sertifikat se ne koristi za elektronsko potpisivanje**). Sertifikat za elektronski potpis se izdaje na poseban zahtev imaoца lične karte, a nakon potpisivanja Ugovora sa MUP-om. **Proveriti da li vam je u čip lične karte upisan sertifikat za elektronski potpis i u procesu potpisivanja OBAVEZNO izabrati ovaj sertifikat.**

- Na formi **Sign as** možete videti informacije pročitane iz izabranog sertifikata. Obavezno čekirajte **Lock document after signing** i pritisnuti dugme **Sign**.

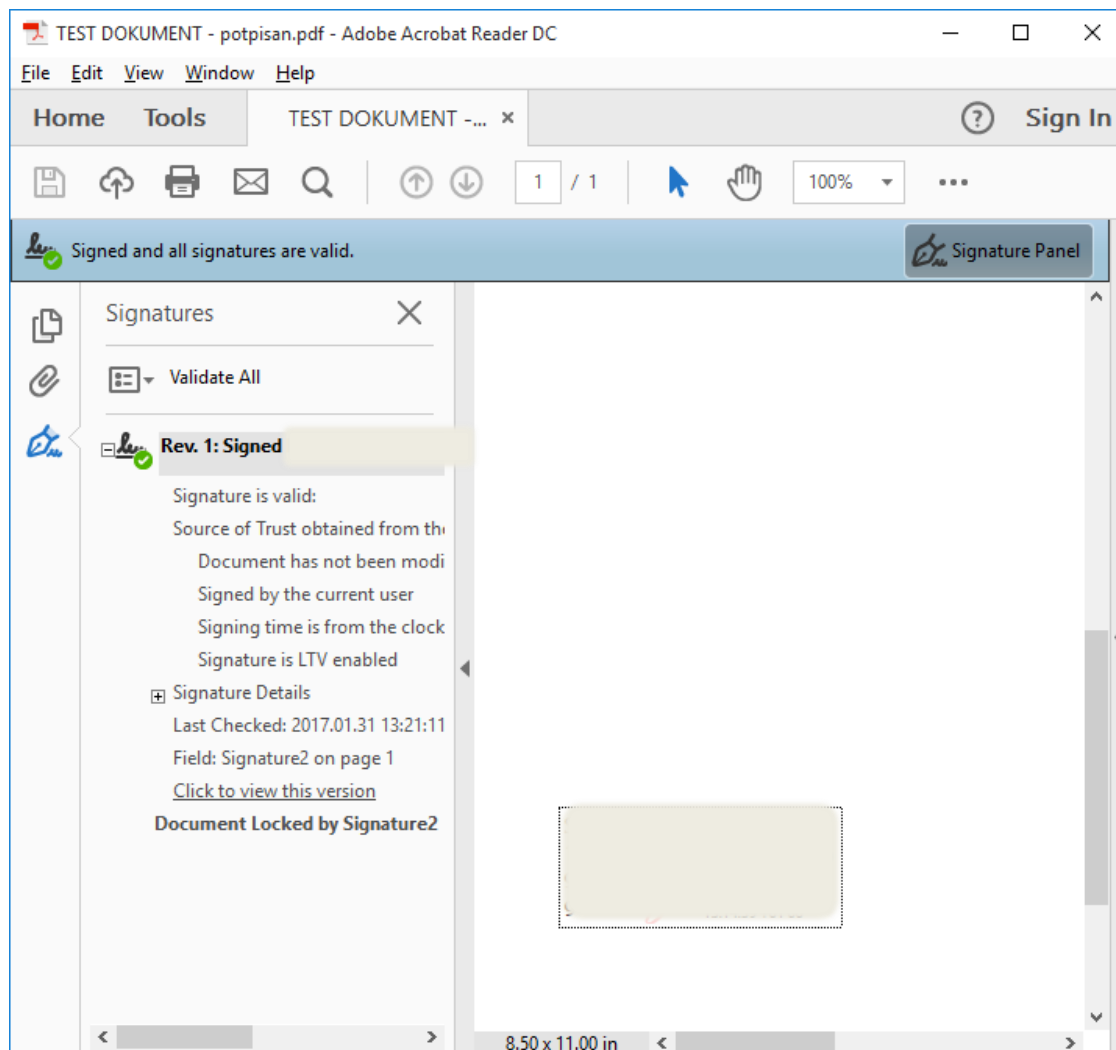

- Na formi **Save As** izabrati lokaciju na hard disku računara na kojoj će biti snimljen potpisani PDF dokument i pritisnuti dugme **Save**.
- Uneti lozinku smart kartice/USB tokena i pritisnuti dugme OK.
-

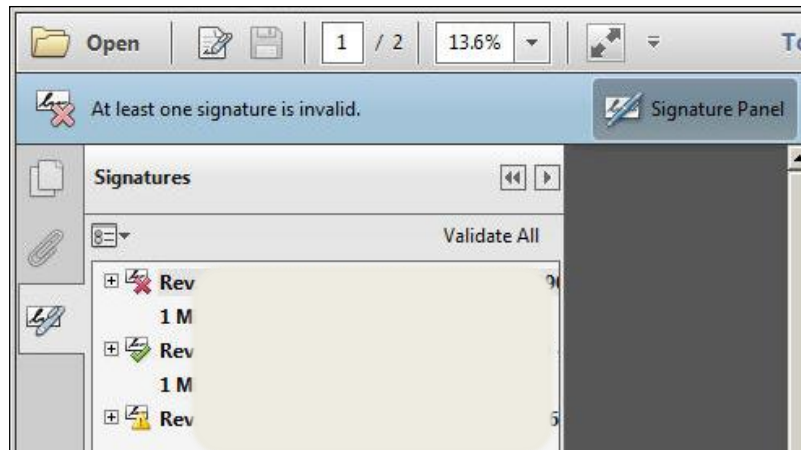
Ovim je elektronsko potpisivanje PDF dokumenta završeno. U potpisanom PDF dokumentu postoji vizuelni prikaz elektronskog potpisa sa podacima o korisniku koji je izvršio potpisivanje.

Posle zatvaranja i otvaranja potpisanog PDF dokumenta, osnovni podaci o elektronskom potpisu PDF dokumenta postoje na formi Signatures koja se otvara pritiskom na ikonicu plave olovke u Navigation Panel-u.

Razlozi zbog kojih elektronski potpis PDF dokumenta nije ispravan

Ako je elektronski potpis PDF dokumenta **neispravan (INVALID)** ili je status potpisa **nepoznat (UNKNOWN)**, Adobe Reader će na formi *Signatures* takvom potpisu dodeliti ikonicu crvenog krsta (✖), odnosno, ikonicu žutog trougla (⚠). Forma sa sledeće slike je dobijena kao rezultat verifikovanja tri (3) potpisa korišćenjem aplikacije Adobe Reader 11.0.10.

Razlozi zbog kojih je elektronski potpis PDF dokumenta **neispravan** (✖) su:

- Sadržaj PDF dokumenta je izmenjen posle potpisivanja (narušen je integritet dokumenta).
- Sertifikat kojim je izvršeno elektronsko potpisivanje je opozvan ili je suspendovan.
- Format elektronskog potpisa je defektan (primer: Error encountered while BER decoding).

Razlozi zbog kojih je status elektronskog potpisa PDF dokumenta **nepoznat** (🔍) su:

- Ne može da se proveriti identitet sertifikata kojim je izvršeno elektronsko potpisivanje. Predlog za rešenje problema: Instalirati sertifikat " **CA Root**" u skladište sertifikata Microsoft Internet Explorer-a i čekirati **dve (2) opcije Windows integracije**.
- Ne može da se proveriti opozvanost sertifikata kojim je izvršeno elektronsko potpisivanje. Predlog za rešenje problema: Od računara na kome se radi verifikovanje potpisanog PDF dokumenta omogućiti pristup ka OCSP i CRL serverima Sertifikacionog tela.
- Sertifikatu kojim je izvršeno elektronsko potpisivanje je istekao rok važnosti ili još nije počela njegova važnost. Predlog za rešenje problema: Na računaru na kome se radi verifikovanje potpisanog PDF dokumenta proveriti da li je podešen **tačan datum, vreme i vremenska (časovna) zona (GMT+01:00)**.

Provera elektronski potpisanog PDF dokumenta

Ispravnost elektronskog potpisa na PDF dokumentu se automatski proverava pri dodavanju dokumenta u APR e-Aplikaciju. Ukoliko sistem za proveru utvrdi da je potpis na dokumentu neispravan, neće biti moguće dodavanje dokumenta u zahtev i korisnik će o tome biti obavešten.